

YILLIK RAPOR

GAZZE ŞERİDİ İNSANİ DURUM RAPORU

DURUMLAR, İCRAATLAR, İHTİYAÇLAR

Yayın tarihi : 2020

TARİHİ FİLİSTİN HARİTASI VE GAZZE ŞERİDİ AYRINTILARI

© Eylül 2020 – Muharrem 1441 (Hicrî)

GAZZE ŞERİDİ İNSANİ DURUM RAPORU: DURUMLAR, İCRAATLAR,İHTİYAÇLAR

Gazze Destek Derneği GDD

Adres :	Akşemsettin Mah. Akdeniz Cad. Hakperest sk. No:16 Daire:18 / Fatih - İSTANBUL
Tel/ Fax :	0090212 6217973
Cep Tel :	00905379175471
Web Sayfası :	www.gazzedestek.org
E-Posta :	info@gazzedestek.org
Facebook :	www.facebook.com/gazzedestek.org

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	Sayfa
Filistin Haritası	2
Gazze Destek Derneği (GDD) Kimdir?	5
Önsöz	6
İnsani Kriz Özeti	7
İnsani Durum Sektör ve Alanları	8
Sosyal Sektör	9
Demografi	10
Eğitim	11
Sağlık	13
Aile	16
Yoksulluk	18
Yerleşim ve Altyapı	20
Kültür ve Dini İşler	22
Spor	24
Ekonomik Sektör	25
İstihdam ve İşsizlik	26
Sınır Kapıları	28
Hizmet ve Emtia Ürünleri	30
Tarım	33
Teknoloji	35
Çevre Sektörü	37
Su	38
Enerji	40
Atıklar	42
Kaynakça	43

Gazze Destek Derneği (GDD) Kimdir?

Kuruluş Ve Gelişim

GDD Gazze Destek Derneği, 2006'dan bu yana kuşatma altında yaşayan 2 milyon Filistinlinin devam eden acıları ve Filistin davasının özellikle de Gazze'nin Türkiye toplumunda, sahip olduğu büyük konumu göz önünde bulundurularak ve İsrail'in 2014 yılında Gazze Şeridi'ne yönelik saldırısının ardından düzenlenen Küresel Halk Konseyi Gazze Destek Forumu'nda Türkiye'deki bir grup uzman ve insani yardım çalışanının, Gazze Şeridi'nin insani ve kalkınma ihtiyaçlarının karşılanmasına etkin bir şekilde katkıda bulunmak için tüm bağışçıların çabalarını desteklemek ve koordine etmede dürüst ve uzman bir el olmak üzere bir dernek kurulması tavsiyelerine binaen İstanbul'da 34-209-183 ruhsat numarasıyla kuruldu.

Vizyon

Gazze Şeridi'nde insan hayatının kalitesini arttırmaya çalışan öncü bir insani yardım derneğidir.

Misyon

Gazze Destek Derneği doğruluk ve şeffaflık standartları, insani yardım ilkeleri ve ilgili yerli ve uluslararası hukuk odaklı ortak ve koordineli insani girişim çalışmalarında bulunmak suretiyle, Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkının insani ihtiyaçlarının karşılanması ve gelişimine etkin bir şekilde katkı sağlamaya çalışan bir Türk derneğidir.

Değerler

- **Güçlendirme:** İnsanın kapasitesinin özgüvenle kendi hayatını yönetebilecek seviyeye yükseltilmesi için güçlendirilmesi.
- **Adalet:** İnsani yardım noktasında kişilerin rengine, ırkına, inancına ve bağlılığına bakmaksızın adil standartların gözetilmesi.
- **Ortaklık:** Kaynakların topluma daha etkili ulaştırılması için tüm taraflar arasında etkileşim ve koordinasyonunu destekleyen ortak çalışma yürütülmesi.
- **Profesyonellik:** Hizmetlerimizin topluma daha fazla etkili olabilmesi için tüm çalışmaların temel olarak profesyonellik ve yenilikçiliğe dayanması.

Hedefler

- Gazze Şeridi'nde insani ihtiyaçların karşılanması ve gelişime etkin katılım sağlanması.
- Gazze Şeridi'nde insani girişim ve kalkınma çalışmalarında koordinasyon ve etkileşim sağlanması.
- Finansmanın etkisini arttıran katılımcı tavırla Gazze Şeridi'ndeki insani yardım faaliyetlerinin geliştirilmesi.

Çalışma Alanları

- **İnsani Gelişme:** Ekonomik gelişme, sosyal gelişme, sağlık, eğitim.
- **İnsani Yardımlar:** Dönemsel yardımlar, yeniden canlandırma, acil durum yardımları.
- **İnsani Sürdürülebilirlik:** Kurumsal performans kalitesi, koordinasyon ve etkileşim, doğruluk ve şeffaflık.

Önsöz

Gazze Şeridi sakinleri 14 yıldır İsrail işgal otoritesi tarafından uygulanan ve kişilerin hareket hürriyetlerini kısıtlayan, mal ve malzemelerin giriş çıkışını zorlaştıran kuşatma altında yaşıyor. 2019 yılı boyunca Gazze'yi çevreleyen bütün kapılardaki kısıtlamalar arttı.

Bunun neticesinde Gazze halkının yaşadığı insani durumlarda tehlikeli göstergeler ortaya çıktı. Kuşatma ve insanların hareket özgürlüklerinin kısıtlanması siyasetinin tehlikeli etkilerinden dolayı ekonomik ve sosyal hayat çöktü. Bu çerçevede Gazze Şeridi İnsani Durum Raporu, farklı sektör ve alanlardaki trajik durumu tavsif etmek ve kuşatmaya rağmen yapılan icraatları açıklamak için yapılması gereken müdahaleleri de açıklayarak; Gazze'deki Filistin halkının sıkıntılarını hafifletmek isteyen gerek kurum ve kuruluş, gerekse ferd bazında kim varsa onlara bir klavuz olsun diye yıllık olarak yayınlanmaya devam ediyor.

Bu raporu hazırlayan ekip, büyük bir çaba gösterdi; bu raporda, aşağıdakilere dayanan kesin bir bilimsel metodoloji benimsendi:

- Küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri için önerilen modelleri gözden geçirerek ve onları Gazze Şeridi koşullarına uyarlayarak, kategorilerin sınıflandırılmasına dayalı olmayan çalışma alanlarına odaklanarak insani durumun sektörleri ve alanlarının sınıflandırılmasının geliştirilmesi (gençler, kadınlar, engelli çocuklar ...) doğal olarak bu alanlara dahil edilmiştir.
- 2019 yılının sonuna kadar güvenilir ve resmi kaynakları olan gerçekleri ve rakamları bu raporda yorumlamadan ve her bir kurum için metodolojisine göre analizde bulunsun diye analiz yapmadan bahsetmekle yetinilmiştir.
- 2019 yılı boyunca Gazze Şeridi'ndeki sivil toplum örgütlerinin ve bazı yardım kuruluşlarının insani yardımları web sitelerinde veya günlük gazetelerdeki yayınlarından alınarak belirlenmiştir.
- Uluslararası insani yasalar, küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri, ulusal kalkınma planları ve uluslararası ve yabancı kurumlar için insani müdahale planları gözden geçirilerek insani müdahale öncelikleri belirlenmiştir.

Bu rapor vesilesiyle, bilgi yönetimi ve dökümantasyon çerçevesinde insani kurumların uzmanlığı üzerine inşa edilebilecek ve kademeli olarak geliştirilebilecek sağlam bir temel oluşturmayı umuyoruz. Bu alandaki her uzmanın, insani yardım faaliyetinde birlikte hareket etme yolunda gerekli ve acil bir adım olan bu rehberin başında belirtilen e-posta yoluyla bu rapora değerli bir katkı yapmasını bekliyoruz.

Yine bizler, Gazze Şeridi'ndeki Filistin halkının acılarını hafifletecek insani müdahalelerin gerçekleştirilmesinde ilgili her tarafın kendi uzmanlık alanına göre bu rapordan istifade etmesini umuyoruz. Öyle ki insanların topraklarında sürekli yaşama yolları güzelleştirilsin ve Gazze yaşanabilir bir yer olsun. Çünkü Gazze Yaşamayı Hak ediyor....

Gazze Şeridi'ndeki İnsani Krizin Özeti

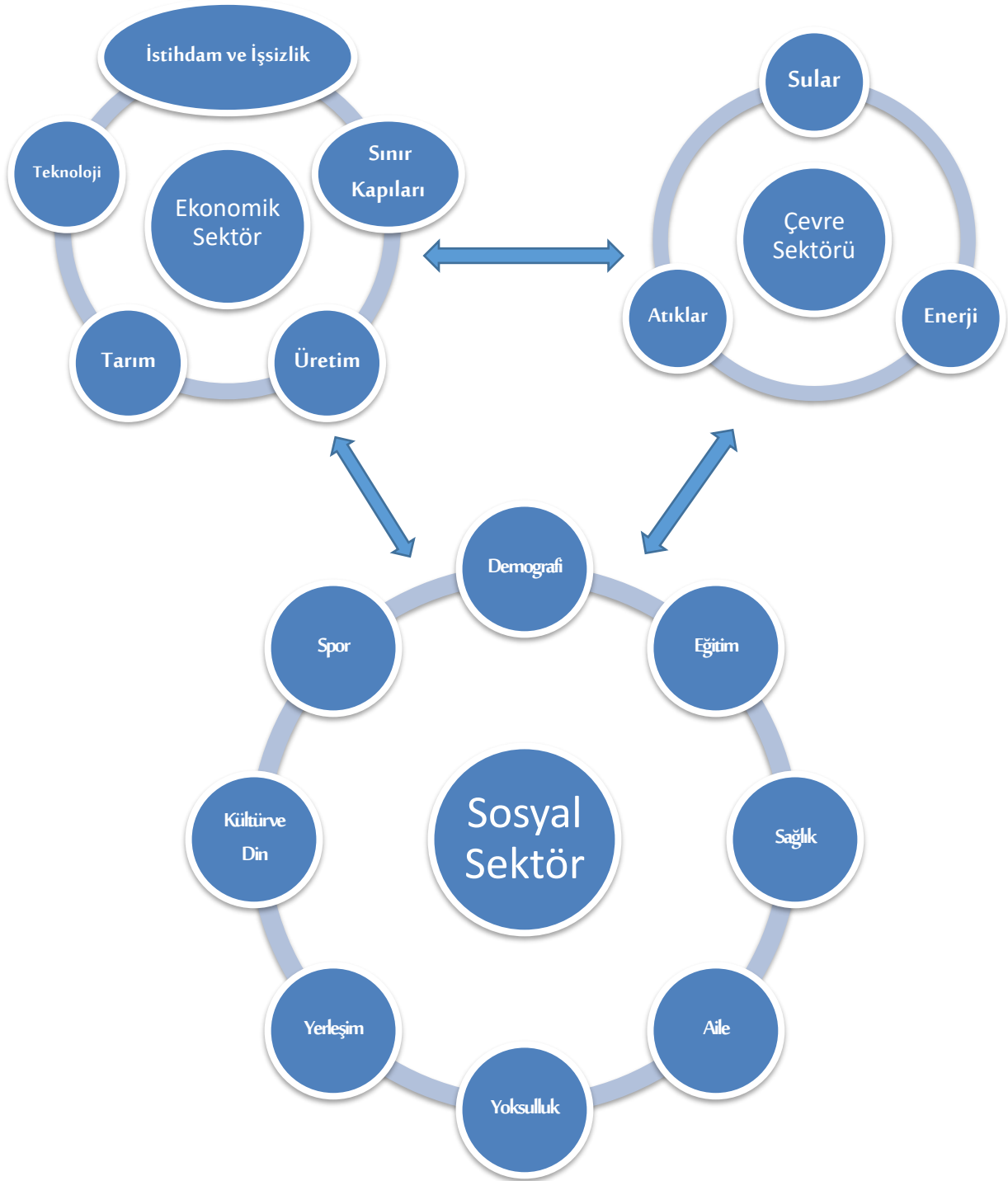
2,2 milyon nüfuslu Gazze Şeridi'nde insani durum her geçen gün daha da kötüye gidiyor. insani, sosyal ve ekonomik koşulların bozulmasında en önemli etken ve ana sebep olan kara,hava ve deniz olmak üzere hayatı felç eden İsrail kuşatması 14. yılında hala devam ediyor. İnsan ve malzeme dolaşımına yönelik ciddi kısıtlamalar, Gazze'de yaşamın her alanını kötü etkilemeye ve halkı topluca cezalandırmaya devam ediyor. Temel insan hakları bile gerçekleşemiyor.

Gazze halkı dünyadaki en yüksek nüfus yoğunluğuyla (6.037,35 kişi/km²) 5 vilayette yaşıyor. Nüfusun %64'ünü oluşturan mülteciler 8 kampta yaşıyorlar. İnsani kriz 2019 yılı boyunca kuşatmanın devam etmesi ve önceki İsrail saldırılarının etkilerinin hala sürmesi sebebiyle daha da büyüdü. Bu saldırılar arkasında 4.700 şehit ve yerleşim birimlerinin %77,90'ine karşılık gelen takriben 260.753 hasar görmüş ev bıraktı. Gazzeliler bütün acı ve zulümlere rağmen umut içinde kuşatmayı kırma ve 1948 yılında sürgün edildikleri asıl topraklarına geri dönme talebiyle barışçıl bir şekilde dönüş yürüyüşlerine başladılar. Ancak İsrail işgali bu barışçıl gösterilere en doğal haklarını yerine getiren sivilleri veya basın menduplarıyla insani çalışma yapan kişileri hedef alarak karşılık verdi. Sonuç olarak geride toplamda 316 şehit ve 35.703 yaralı bıraktı. Bu insani trajedi hayatın her alanına yansıdı ve belirgin bir etki bıraktı. Bunlardan en önemlileri şöyledir:

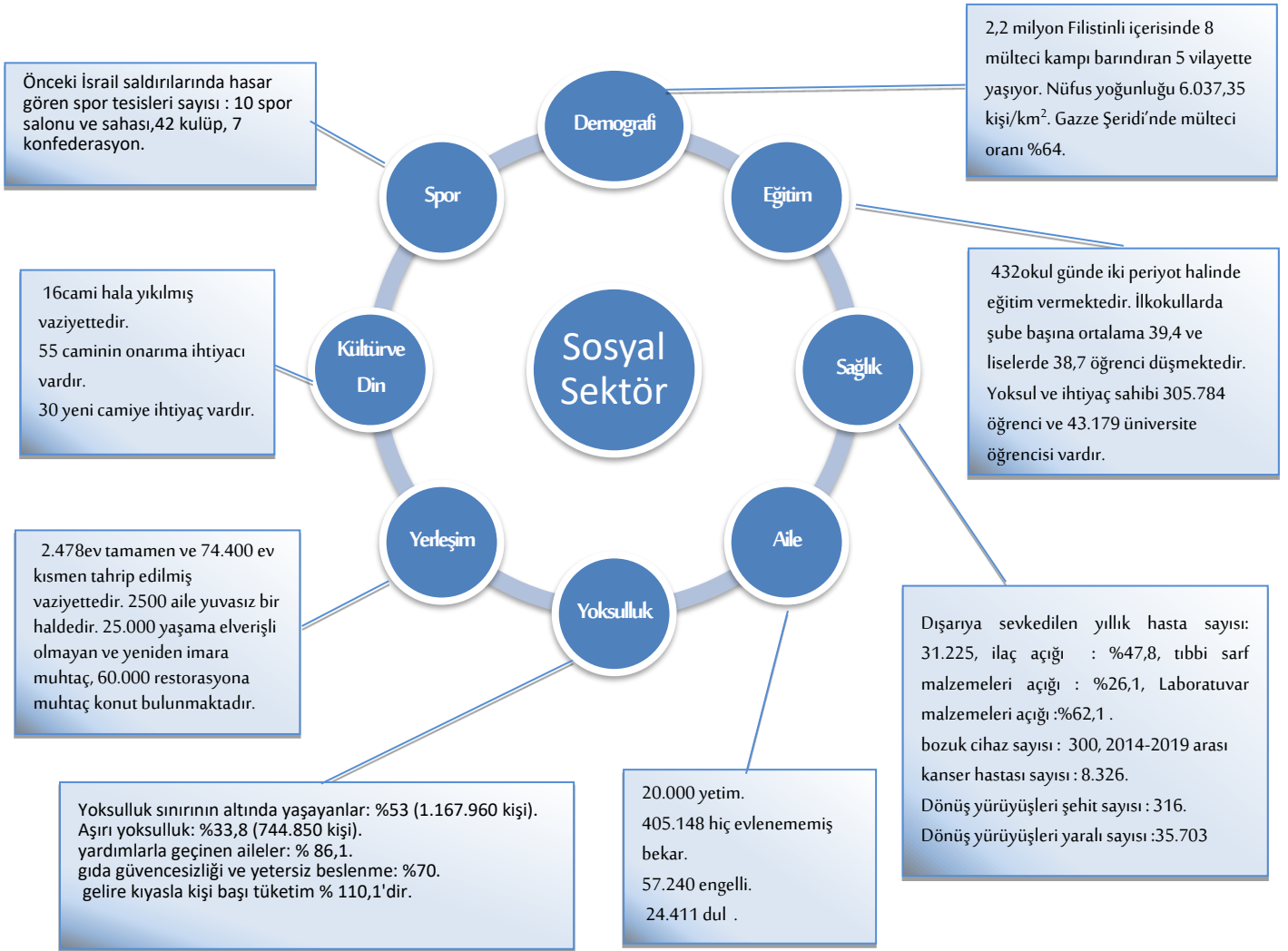
- **Eğitim:** 432 okul günde iki periyot halinde eğitim vermektedir. İlkokullarda şube başına ortalama 39,4 ve liselerde 38,7 öğrenci düşmektedir. Yoksul ve ihtiyaç sahibi 305.784 öğrenci ve 43.179 üniversite öğrencisi vardır. Buna rağmen Arap dünyasında %2,4 ile en düşük cahillik oranı Gazze'dedir.
- **Sağlık:** Dışarıya sevk edilen yıllık hasta sayısı: 31.225, ilaç açığı : %47,8, tıbbi sarf malzemeleri açığı : %26,1, Laboratuvar malzemeleri açığı : %62,1 , bozuk cihaz sayısı : 300, 2014-2019 arası kanser hastası sayısı : 8.326, kronik hasta sayısı 156.767, bulaşıcı hastalığa yakalanmış kişi sayısı 157.844, ertelenmiş ameliyat sayısı : 8000.
- **Aile:** 20.000 yetim, 405.148 hiç evlenememiş bekar, 57.240 engelli, 26,770 dul.
- **Yoksulluk:** Yoksulluk sınırının altında yaşayanlar: %53 (1.167.960 kişi), Aşırı yoksulluk: %33,8 (744.850 kişi), yardımlarla geçinen aileler: % 86,1, gıda güvencesizliği ve yetersiz beslenme: %70, gelire kıyasla kişi başı tüketim % 110,1'dir.
- **Yerleşim:** 2.478 ev tamamen ve 74.400 ev kısmen tahrip edilmiş vaziyettedir. 2500 aile yuvasız bir haldedir. 25.000 yaşama elverişli olmayan ve yeniden imara muhtaç, 60.000 restorasyona muhtaç konut bulunmaktadır.
- **Kültür ve Din:** 16 cami hala yıkılmış vaziyettedir. 55 caminin onarıma ihtiyacı vardır. 30 yeni camiye ihtiyaç vardır.
- **İstihdam:** İşsizlik: %45,1, Gençler arasında işsizlik: %67,4, Gazze hükümeti memurları maaşlarının %40'ını alabiliyor. Ramallah memurları ise % 50' ini alabiliyor.
- **Sınır Kapıları:** Hava ve deniz ambargoları, 3 sınır kapısı tamamen kapalı, 3 kapı temel ihtiyaçlar için arasıra açılıyor.
- **Üretim:** Kuşatmadan bu yana GSYH hasarı %50 . ihracatın ithalata oranı: % 2,2. Farklı amaçlarla kullanılabileceği gerekçesiyle işgal tarafından girişine izin verilmeyen malzeme türü sayısı 62.
- **Tarım:** Tampon bölge ve bypass yolları sebebiyle 7.300 dönüm arazi kesintiye uğradı. Balıkçıların %95'i yoksulluk sınırının altında yaşıyor.
- **Su:** Su kirliliği oranı: %97, akiferdeki nitrat oranı 50-200 mg/lit, akifer su açığı %67,2. Deniz sahili boyunca su kirliliği %75.
- **Enerji:** Elektrik kesintileri: günde ortalama 12,1 saat, elektrik enerjisi açığı: %70.
- **Çevresel Atıklar:** Atık suyun %40'ı arıtılabilmektedir ve 150 milyon litre atık su her gün denize dökülmektedir. İnsani durum kötüleşmeye devam ederken, Dernek, ilgili tüm tarafları bu krizin sona erdirilmesine yönelik sorumluluklarını üstlenmeleri için çağırıyor ve tüm insani kuruluşları ve hayırseverleri kapsamlı bir uluslararası konferanslar düzenleyerek, Filistin halkına destek verilmesi için acil insani ihtiyaçların karşılanması yoluyla krizleri sona erdirmenin yollarını tartışmaya çağırıyor.

İnsani Durum Sektör ve Alanları

Bu raporun sektör ve alanları mümkün olduğu ölçüde 'Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na ulaşmak için önerilen modeller doğrultusunda Gazze Şeridi'nin ortamı, özel durumu ve insani sıkıntılarıyla orantılı olarak hazırlanmıştır. Rapor aşağıdaki şekilde açıklandığı gibi 16 alana ayrılan, sosyal, ekonomik ve çevre sektörü olmak üzere 3 ana sektörden oluşmaktadır.

Sosyal Sektör

“2 milyon Filistinlinin insan ve malzeme hareketini kısıtlayan İsrail kuşatması altında tam bir umutsuzluk yaşadığı, en yüksek işsizlik oranlarının görüldüğü ve yoksulluğun sürekli arttığı Gazze'deki durumun bir an önce ele alınması gerekmektedir.”

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres,2019

➤ Demografik Alan

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No Madde/Bölge	Gazze Şeridi (1)(2)(3)	Batı Şeria (2)(3)	Batı Şeria ve Gazze Şeridi Sınırları (2)(3)	1948 Sınırları (2)(3)	Diaspora (2)(3)	Filistin (2)(3)	İsrail İşgali (4)(86)(99)(101)	Arap Dünyası (5)(98)(99)(101)	Dünya (5)(98)(99)(101)(102)
1 Nüfus Sayısı	2.203.699	3.020.000	5.223.699	1.597.000	6.713.000	13.533.699	9.152.100	428,17 milyon	7.71 Milyar
2 Nüfus Oranı	%16,28	%22,31	%38,6	%11,80	%49,60	% 100			
3 Yüzölçümü km ²	365	5.650	6.025	-	-	27,000	22.072	11,27 ^c milyon	132,03 milyon ^c
4 Nüfus Yoğunluğu	6037,53	533,57	867	72,35	-	501	415	37,98	58,42
5 Büyüme Oranı	%3,16	%2,23	2,5	1,8	2,2	%2,5	%1,9	1,91	1,08
6 Aile Ortalaması	5,7 ^c	4,6 ^c	5 ^c	4,49 ^c		5 ^c	4,5	4,9	6,2
7 Mülteci Kampları	8	19	27	-	31	27	-		
8 Mülteci Oranı	%64 ^c	%26 ^c	%1.41			%41	-	%1.41	%0.08
9 Yaş Ortalaması	19,2	21,7 ^c	20,7 ^c	22 ^c		20,7	30,5	36,8-19	30,9

Ekonomi Gazetesi Başkanı
Muhammed Ebu Giab, 2019

"Gazze Şeridi'nde tehlikeli olan şey, ters bir denklemlerle karşı karşıya olduğumuz ve bu yüzden de gelecekte tehlikeli bir insani ekonomik hizmet savaşıyla karşı karşıya olduğumuz anlamına gelen doğumların artması karşısında hizmetlerin azalıyor olmasıdır."

▪ Gazze Şeridi Vilayetleri İstatistikleri⁽¹⁾

No	Madde / Bölge	Kuzey Gazze	Gazze	Orta	Han Yunus	Refah	Gazze Şeridi
1	Nüfus Sayısı	360.076	829.182	309.391	429.608	275.442	2.203.699
2	Nüfus Oranı	%16,34	%37,62	%14,04	%19,5	%12,5	%100
3	Yüzölçümü km ²	61	74	58	108	64	365
4	Nüfus Yoğunluğu	5.902,88	11.205,16	5.334,33	3.977,85	4.303,78	6.037,53
5	Erkek Oranı	%8,34	%19,12	%7,07	%9,9	%6,29	%50,72
6	Kadın Oranı	%8	%18,51	%6,97	%9,59	%6,21	%49,28
7	Mülteci Kampı Sayısı	1	1	4	1	1	8

Gazze Şeridi dünyada nüfus yoğunluğu en fazla 3. Bölge olarak kabul ediliyor

▪ Gazze Şeridi'nde Yaş Grupları⁽¹⁾

No	Yaş Grupları	Erkek		Kadın		Toplam	
		Adet	Oran	Adet	Oran	Adet	Oran
1	0-2 yaş arası bebek	59,168	51,15%	56.517	48,85%	115.685	5,2%
2	2-6 yaş arası çocuk	122.228	51,21%	116.431	48,79%	238.659	10,89%
3	6-13 yaş arası çocuk	207.736	51,22%	197.861	48,78%	405.597	18,40%
4	13-18 yaş arası çocuk	122.422	51,19%	116.741	48,81%	239.163	10,85%
5	18-35 yaş arası genç	332.772	50,72%	323.382	49,28%	659.154	29,78%
6	35-60 yaş arası yetişkin	217.606	50,58%	212.644	49,42%	430.250	19,52%
7	60 ve üzeri yaştaki ihtiyar	55.834	47,24%	62.357	52,76%	118.191	5,36%
8	Toplam	1.117.766	50,72%	1.085.933	49,28%	2.203.699	100%

➤ Eğitim

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (13): Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, herkese eğitim hakkı tanıır. Sözleşmeciler Devletler, eğitimin insan kişiliğinin ve onurunun tam olarak gelişmesine ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmesine yönelik olarak verilmesi konusunda birleşirler. Devletler ayrıca herkesin özgürlükçü topluma etkili bir biçimde katılmasını sağlayacak, bütün uluslar ile bütün ırksal, etnik ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu geliştirecek ve Birleşmiş Milletlerin barışın korunması için yaptığı faaliyetlerini ilerletecek bir eğitim verilmesi konusunda anlaşırılar.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (4): Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.2): Piyasa ve toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak ve küresel bilimsel ve bilişsel gelişim doğrultusunda, hiçkimseye ayrımcılık yapılmadan yüksek kaliteli eğitim imkânı sağlayan bir eğitim sistemi, yüksek öğretim, mesleki ve teknik eğitim.

⇒ Eğitim Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (6)(7)(2)(10)(11)	Batı Şeria (2)(7)(10)(11)	Batı Şeria ve Gazze Şeridi (2)(7)(10)(11)	İsrail İşgali (4)(5)(87)(97)	Arap Dünyası (5)(9)(11)	Dünya (5)(11)
1	15 yaş ve üstü okuma-yazma bilme oranı	%97 ^c	%96,5 ^c	%96,7	%97,8*	%75 ^c	%86,3 ^c
2	Cahillik oranı	%2,4	%3	%2,8	%2,9 ^e	%24,8 ^f	%13,8 ^f
3	Engellilerde cahillik oranı	%29	%35	%32	%4,6 ^c		
4	Nüfus sayısına göre öğrenci oranı	%29,03	%24,68	%26,41	%33,4 ^c		
5	Okuldan kaçma oranı	%0,54	%0,99 ^c	%0,79	%1,7		
6	Sınıfta kalma oranı	%0,66	%0,94 ^c	%0,82	%0,77 ^c	%5,75 ^c	3,14 ^c
7	İlkokulda şube başına düşen öğrenci sayısı	39,4	27,2 ^c	31,5	35,69		
8	Lisede şube başına düşen öğrenci sayısı	38,7	23,3 ^c	28	36,3		
9	Öğretmen başına düşen ortalama öğrenci sayısı	27,5	19,4 ^c	22,3	11,15	21	23,44

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Milli Eğitim Bakanlığı - Gazze	Devlet okullarındaki öğrencilerin %64'i sınıf şubelerinin %58'inde aşırı sınıf yoğunluğunda öğrenim görüyor.
--------------------------------	--

– 2019/2020 Öğretim Yılı Öğrenci Sayısı⁽⁶⁾

No	Madde	Devlet	UNRWA	Yerel Sektör	Özel Sektör	Toplam
1	Ana okulu öğrenci sayısı	386	0	0	67.443	267.829
2	İlkokul öğrenci sayısı	211.136	282.207	0	16.901	510.244
3	Lise öğrenci sayısı	66.017	0	0	690	66.707
4	Hazırlık sınıfı öğrenci sayısı	0	0	334	0	334
5	Meslekî kurumlardaki öğrenci sayısı	334	0	0	336	670
6	Ön lisans öğrenci sayısı	5.537	878	5.359	5.212	16.986
7	Eğitimsel yeterlilik	0	0	573	0	573
8	Lisans öğrenci sayısı	15.774	0	35.917	8.853	60.544
9	Yüksek lisans öğrenci sayısı	1.278	0	2.052	33	3.363
Toplam		300.462	283.025	44.235	99.468	727.250

Toplam Öğrenci Sayısı	576.951	Toplam Üniversite Öğrencileri	81.470
Yoksul Öğrenciler	305.784	Yoksul Üniversite Öğrencileri	43.179
Aşırı Yoksul Öğrenciler	195.009	Aşırı Yoksul Üniversite Öğrencileri	27.537

Gazze Şeridi'ndeki büyük Filistin üniversitelerinde öğrenim ücreti alma oranı sadece %40 ila %60 arasındadır.

– Eğitime katılım oranı ⁽⁶⁾

No	Yaş	Erkekler %	Kızlar %	Ortalama
1	6-11	87,43	87,53	%87,48
2	12-14	90	93	%92
3	15-17	71	84	%78
4	18 ve üzeri	55	70	%62,5

– 2019 yılının sonuna kadar Eğitim Kurumlarının maruz kaldığı hasarlar⁽⁶⁾

Hasar Türü	2008/2009 saldırıları	2012 saldırıları	2014 saldırıları
Aşırı	15	3	5
Orta	68	61	62
Hafif	90	80	120
Toplam	173	144	187

Eğitime katılmayanlar yolculuğa çıkmış, vefat etmiş veya engelli olabilir.

– 2019 yılı Seviyelerine ve Cinsiyetlerine Göre Mezun Sayıları ⁽⁶⁾

No	Madde	Erkek		Kadın		Toplam	
		Adet	Oran	Adet	Oran	Adet	Oran
1	Meslek Yüksek Okulu mezunları	1.501	50,4	1.477	%49,9	2.978	%17,77
2	Lisans mezunları	5.851	%46,63	6.696	%53,4	12.547	%74,87
3	Yüksek lisans mezunları	8	%57,1	6	%42,9	14	%0,08
4	Pedagojik Formasyon belgesi mezunları	333	%63,2	194	%36,8	527	%3,14
5	Yüksek öğretim mezunları	426	%61,56	266	%38,44	692	%4,13
6	Toplam	8.119	%48,45	8.639	%51,55	16.758	%100

Gazze'de harçlarını ödeyemedikleri için diplomalarnı teslim alamayan üniversitelilerin sayısı 7.200'e ulaşmıştır.

– Eğitim Kurumları ⁽⁶⁾

No	Madde	Devlet	UNRWA	Yerel Sektör	Özel Sektör	Toplam
1	Anaokulu sayısı	1	0	0	695	696
2	İlköğretim okulu Sayısı	268	276	0	51	595
3	Lise sayısı	146	0	0	10	156
4	İki periyotlu eğitim veren okullar	242	190	0	0	432
5	Üç periyotlu eğitim veren okullar	0	0	0	0	0
6	Şube sayısı	6.970	6.854	0	786	14.610
7	Üniversite kuruluşları	1	0	3	4	8
8	Ortaokullar ve politeknik okulları	6	2	2	8	18
9	Yükseköğretim Akademileri	0	0	0	1	1

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında eğitim alanında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Eğitim kurumlarının tesis edilmesi ve vasıflandırılması	55	Bilgisayar ve teknolojik eğitim araçları tedariki	13	Okul çantası, kitabı ve kıyafeti projeleri	52
Öğrenci ve Ulaşım Sponsorlukları	30	Okul ve eğitim merkezi techizi	62	Eğitim kalitesini yükseltme	13
Yurtdışına gönderme ve eğitim	30				

⇒ Eğitim alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Eğitim binalarının inşası ve geliştirilmesi	Eğitim ortamının geliştirilmesi ve teknik eğitim araçlarının tedarik edilmesi
Eğitim merkezleri ve binalarının teçhizatlandırılması	İhtiyaç sahibi öğrencilere sponsorluk ve yüksek öğretim yurtdışı bursu
Eğitim binalarına güneş enerji sistemi kurulması	Mesleki ve Teknik eğitimin teşviki ve geliştirilmesi
Öğretmenler ve yardımcı kadronun eğitimi ve rehabilitasyonu	İş piyasasının ihtiyacını karşılayan müfredatın güncellenmesi ve geliştirilmesi
Eğitim türünün iyileştirilmesi	Mesleki ve Teknik eğitimi merkezleri inşası ve geliştirilmesi
Engellilerin eğitime katılımı	

➤ Sağlık

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(12): Bu sözleşmeye taraf devletler, herkesin mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarına sahip olma hakkını tanır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (3): İnsanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve herkesin her yaşta refahını sağlamak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.3): Herkese eşitlik ve adaletle halk sağlığı ve kaliteli sağlık hizmetleri sunan, tüm nüfus grupları için, özellikle yoksullar ve kenara itilmiş olanlar için bir insan hakkı olarak daha entegre bir sağlık sistemi.

⇒ Sağlık Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde / Bölge	Gazze Şeridi (2)(12)(13)	Batı Şeria (2)(12)(13)	Batı Şeria ve Gazze Şeridi (2)(12)(13)	İsrail İşgali (4)(5)(9)(76)(103)	Arap Dünyası (5)(9)(64)(103)(106)	Dünya (5)(9)(65)(103)
1	Doğuştaki beklenen ortalama yaşam süresi	73,6	74,2 ^c	74	82,80 ^c	71,81 ^c	72,04 ^c
2	10,000 vatandaşa düşen doktor sayısı	14,45	28,16	22,6	31	11,1	14,9
3	10,000 vatandaşa düşen hemşire sayısı	18,3	32,72	26,88	45	15,6	36,9
4	10,000 vatandaşa düşen hasta yatağı sayısı	12,5	12,4	12,9	18	15	28
5	10,000 vatandaşa düşen sağlık merkezi sayısı	0,79	1,9	1,43	0,04		
6	Sağlık sigortalıların oranı	%95,5 ⁱ	%66,5 ⁱ	%78,9 ⁱ	%82,9		
7	Engelli oranı	%2,6	%1,74	%2,1	%20	%(0,2-5,1) ^c	%15
8	Senelik dışarıya havale edilen hasta sayısı	31.225	73.656	104.881			

Abdullah Al-Qaishawi, Şifa Tıp Kompleksi Böbrek Nakli Bölümü Başkanı, 2019	“Ciddi tıbbi malzeme ve gereç sıkıntısı Gazze'nin en büyük projelerini en az yüz binlerce hastaya temel hizmet veremez hale getiriyor.”
2014 İsrail Saldırıların Etkileri	9 hastane, 28 klinik ve 25 ambulansın kısmen yada tamamen tahrip edildi. 373 bin çocuk sosyal ve psikolojik desteğe ihtiyaç duymaktadır.

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri⁽¹²⁾

– Dışarıya Sevk Edilen Hastalıklar⁽¹²⁾

No	Madde	Adet
1	Verem	7.027
2	Ortopedi	2.395
3	Göz	1.872
4	Nükleer Tıp ve Atom Tedavisi	1.088
5	Çocuk	1.804
6	Böbrek	469
7	Hematoloji (kan hastalıkları)	1.461
8	Nörolojik Cerrahi	762
9	Kalp kateterizasyonu	2.326
10	MR(Emar)	51
11	Diğer	11.970
12	Toplam	31.225

– Senelik doğum ve ölümlerden seçilmiş göstergeler⁽¹²⁾

No	Madde	Değer
1	Erkekler için doğuştaki beklenen yaşam süresi ⁽⁹⁾	72,5
2	Kızlar için doğuştaki beklenen yaşam süresi ⁽⁹⁾	74,7
3	2019 Doğum vakası ⁽¹²⁾	55.212
4	2019 Ölüm vakası ⁽¹²⁾	5.319
5	1 Yaşından önce ölen çocuk ortalaması (1000 de) ⁽⁹⁾	10,7
6	5 Yaşından önce ölen çocuk ortalaması (100 bin de) ⁽⁹⁾	77,2
7	Anne ölüm oranı (100 bin kişide)	30,8
8	Kalp hastalıklarından vefat edenler ortalaması (100 bin kişide) ⁽⁹⁾	162
9	Şeker hastalığından vefat edenler ortalaması sayısı (100 bin kişide) ⁽⁹⁾	5,5
10	Verem hastalığından vefat edenler ortalaması (100 bin kişide) ⁽⁹⁾	33,7

– Acil Sağlık Krizleri Göstergeleri⁽¹²⁾⁽²¹⁾

No	Madde	Değer
1	Sağlık Bakanlığı depolarında tamamen tükenmiş ilaç türleri oranı	%47,8 (247 tür)
2	Labaratuvar malzemelerindeki maddi açık oranı	%62,1
3	Tıbbi Sarf Malzemeleri açığı oranı	%26,1
4	Sağlık bakanlığındaki bozuk cihaz sayısı	300 (6100 den)
5	Olağan elektrik kesintilerine göre programlanmış kullanıma göre aylık jeneratör yakıtı ihtiyacı	500 Bin lt
6	Ertelenmiş ameliyat sayısı	8.000

– Yıllık Hastalıklar Göstergeleri

No	Madde	Değer
1	Kronik hastalığa yakalananların sayısı ⁽¹²⁾	156.767
2	Her 100 bin kişide bulaşıcı hastalıklara yakalananların sayısı ⁽¹²⁾	157.844
3	Kanser hastalığına yakalananların sayısı(2014-2019) ⁽¹⁵⁾	8.326
4	Senelik dışarıya sevk edilen hasta sayısı ⁽¹³⁾	31.225
5	12 aylık çocuklarda kansızlık oranı ⁽¹²⁾	%73,3
6	Hamile kadınlarda kansızlık oranı ⁽¹²⁾	%38
7	Böbrek yetmezliği hastaları sayısı ⁽¹²⁾	923

Filistin Sağlık Bakanlığı'na göre İsrail işgal güçlerinin 30.03.2018 tarihinde başlayan Kuşatmayı Kırma Ve Dönüş Yürüyüşleri'nde⁽¹⁾ barışçıl katılımcılara saldırmasını anlatan özel bir istatistik⁽⁶¹⁾

– Gaz Boğulmaları ve değişik yaralanmaların tedavi yerleri

No	Açıklama	Adet
1	Tıbbi noktalardaki Alan	16.239
2	Hastanelerde	19.464
	Toplam	35.703

– Cinsiyete Göre Şehit ve Yaralı Sayısı

No	Açıklama	Şehit sayısı	Yaralı Sayısı
1	Erkek	304	33.144
2	Kadın	12	2.559
	Toplam	316	35.703

– Uzun Kaybı Vakalarının Tasnifi

No	Açıklama	Adet
1	Alt Taraflar	124
2	Üst Taraflar	4
3	El Parmakları	30
	Toplam	158

– Hastanelerdeki Şehitlerin Yaş Gruplarına Göre Sınıflandırılması

No	Açıklama	Sayı	Oran
1	18'den az	62	%19,6
2	18-39	237	%75
3	40-59	15	%4,8
4	60 ve üzeri	2	%0,6
	Toplam	316	%100

– Basın Mensupları, Sağlık Çalışanları ve Ambulanların Hedef Alınması⁽⁶⁸⁾

No	Açıklama	Şehit Sayısı	Yaralı Sayısı
1	Basın Mensupları	2	354
2	Sağlık Çalışanları	4	776
3	Ambulans	-	136

– Yaralanmaların kurşunların vücutta isabet ettiği yerlere göre sınıflandırılması⁽⁶⁸⁾

No	Açıklama	Adet	Oran
1	Baş ve diz	1.969	%10,11
2	Göğüs ve sırt	949	%4,88
3	Karın ve kalça	800	11,4%
4	Kollar	2.832	%14,60
5	Bacaklar	9.389	%48,24
6	Çeşitli Yerler	468	%2,40
	Diğer	3.057	%15,71
	Toplam	19.464	%100

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında sağlık alanında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Klinik ve Sağlık Merkezleri inşası, geliştirilmesi ve restorasyonu	47	Tıbbi Araştırmalar	3	İlaç ve Tıbbi malzemeler temini projeleri	105
Yoksul hastaların gözetimi, ameliyat projeleri, muayeneler	45	Sağlıklı beslenme	19	Yardımcı gereçler	49
Sağlık kuruluşlarına (yakıt, güneş enerjisi) sağlanması projeleri	18	Eğitim ve heyetler gönderilmesi	17	Psikolojik Destek	36
Mobilyalandırma, tıbbi cihaz, gereçler ve ambulans projeleri	87				

⇒ Sağlık alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Sağlık kurumlarının inşa edilmesi, onarımı ve geliştirilmesi	Yardımcı aletler tıbbi gereçler ve ilaçların tedarik edilmesi	Tıbbi malzeme ve cihazların tedariki
Bozulmuş tıbbi cihazların tamiri ve geliştirilmesi	Sağlık kuruluşlarına güneş enerjisi ve yakıt sağlanması	Tahrip edilen hastanelerin yeniden imar edilmesi
Sağlık kadrolarının yurt dışına gönderilmeleri ve eğitimi	Nadir alanlarda ihtisas sahibi olan tıbbi heyetlerin gönderilmesi	Yoksul hastalara sponsorluk
Ambulansların rehabilite edilmesi ve yneilenmesi	Sağlık hizmetlerine ulaşımı iyileştirmek	

➤ Aile

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (10): Toplumun doğal ve temel bir birimi olan aileye, özellikle kuruluşu sırasında ve bakmakla yükümlü oldukları çocukların bakım ve eğitim sorumluluğu devam ettiği dönemde, mümkün olan en geniş ölçüde koruma ve yardım sağlanır. Evlilik, evlenmeye niyetlenen çiftlerin serbest rızaları ile meydana gelir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (10.2): 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi.
MİLLİ HEDEF	Hedef (7.1): Yoksulluk, marjinalleşme ve sosyal dışlanmayı azaltmak için haklara ve toplumsal cinsiyete duyarlı, daha kapsamlı, entegre ve sürdürülebilir bir sosyal koruma sistemi.

⇒ Aile Durumu

– Karşılaştırmalı Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze		B. Şeria ve İsrail	
		Şeridi	Şeria	Gazze Ş.	İşgali
		(2)(12)(17)	(2)(17)	(2)(17)	(75)(76)
1	Aile sayısı	386.614	656.522	1.043.136	2.667.600
2	(2006-2019) Şehitler sayısı	4.700	1.904	6.604	
3	Esirler	300	4.700	5.000	
4	Engelli Oranı	52.240	52.463	109.703	1.493.100

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

– Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri

No	Madde/Bölge	Erkek	Kadın	Toplam
1	Nüfus ⁽²⁾	%50,72	%49,28	%100
2	15 yaş ve üzeri okuma yazma bilme oranı ⁽²⁾	%98,3	%95,7	%97
3	İlköğretim öğrencileri ⁽²⁾	%50,90	%49,16	%100
4	Lise Öğrencileri ⁽²⁾	%46,80	%53,20	%100
5	Üniversite Öğrencileri ⁽²⁾	%44,03	%55,97	%100
6	İş gücüne katılma oranı ⁽²⁾	%62,30	%19,20	%40,9
7	Gençler arasında işsizlik oranı ⁽³⁸⁾	%62,70	%85,6	%67,4
8	Ailesinden biri tarafından şiddete uğrama oranı ⁽⁴⁰⁾	%49,70*	%39,7*	%44,77*
9	Millet meclisine katılma oranı ⁽³⁹⁾	%70,44'	%29,65'	%100'
10	Bakanlar Kurulu katılma oranı ⁽³⁹⁾	%72,34'	%27,66'	%100'

– Evlilik Durumu Göstergeleri⁽²⁾

Madde/Bölge	Erkek	Kadın	Toplam	
1	Hiç evlenmemişler	229.001	176.147	405.148
2	İlk defa evlenenler	5.067	5.543	12.610
3	Boşanmışlar	2.316	32.041	34.357
4	Dullar	2.359	24.411	26.770
5	Ayrılmış	263	1.259	1.522

– Engelli göstergesi⁽¹⁵⁾

No	Engel Türü	Oran
1	Görme	%16
2	İşitme	%11,5
3	Konuşma	%9,20
4	Hareket	%45,20
5	Davranışsal	%4,1
6	Öğrenme zorluğu	%10,2
7	Nöbetler	%1,2
8	Diğer	%2,3
	Toplam	%100

– Yetim Göstergesi⁽¹⁹⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Yetim sayısı	20.000
2	Erkek yetimler	10.326
3	Kadın yetimler	9.674
4	Şehit çocuğu yetimler	4.034

Avrupa-Akdeniz İnsan Hakları Gözlemevi 2019	Gazze Şeridi'ndeki çocukların %50'si psikolojik desteğe muhtaçtır.
Rafet Hamdoun, 2019 Mahkumlar Eğitim Merkezi Müdürü	2019 yılı esirler için önceki yıllara göre daha zor geçmiştir. Aynı sene 5 esir işgal hapisanelerinde şehit olmuştur.

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında aile alanında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Şiddetin azaltılması	22	Evliliği kolaylaştırma projeleri	2	Yetim ve ailelere sponsorluk	24
Yetim ve engelliler için sosyal merkezlerin inşası	3	Kadın haklarını koruma	24	Saha araştırmaları ve anketler	9
Engellilerin rehabilitasyonu	9				

⇒ Aile alanındaki yapılması gerekli olan en önemli müdahale alanları

Entegre sosyal koruma sistemi geliştirilmesi	Sosyal merkezler inşası, geliştirilmesi ve restorasyonu	Her türlü şiddetin sona erdirilmesi
Toplum dışı kalmış kesimlere ayni ve nakdi yardım sağlanması (yetim, yoksul-özürlü)	Şehit, yaralı ve esirlerin ailelerinin sponsorluğu	Engellilerin rehabilitasyonu ve topluma kazandırılması
Kadın haklarının korunması ve toplumdaki rolünün artırılması	Evliliği kolaylaştırma ve evlilik hayatını idare etme noktasında bilinçlendirme	Evlenememiş, boşanmış yada dul kalmış engellilerin evliliklerini kolaylaştırma

➤ Yoksulluk

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(11): Bu sözleşmeye taraf olan devletler herkese, kendisi ve ailesi için yeterli bir yaşam standardına sahip olmasını sağlar. Bu standart, yeterli beslenmeyi, giyinmeyi, barınmayı ve yaşama koşullarının sürekli olarak geliştirilmesini de içerir. Taraf Devletler bu hakkın gerçekleştirilmesini sağlamak için, kendi serbest iradelerine dayalı uluslararası işbirliğinin esas olduğunu kabul ederek, uygun tedbirleri alırlar.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (1) : Her tür yoksulluğu, nerede olursa olsun sona erdirmek.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.1.10): Yoksullukla mücadele felsefesini, insani yardım ve kalkınma yardımı arasındaki bağları güçlendirerek kalkınma müdahalelerine güvenmek için yardım programlarına güvenmekten, yoksul ve marjinal hane halklarının kendi kendine güvence altına almalarını sağlayan ekonomik güçlendirme ve kapasite geliştirme yatırımlarına sistematik ve kademeli olarak geçmek.

⇒ Yoksulluk Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (22)(25)	Batı Şeria (22)(25)	Filistin (22)(25)	İsrail İşgali ⁽⁸⁵⁾⁽¹¹⁴⁾	Arap Dünyası (68)(69)	Dünya ⁽⁶⁷⁾
1	Yoksulluk sınırının altındakiler	%53'	%13,90'	%29,20'	%21,20	%13,35'	%23
2	Aşırı yoksulluk	%33,70'	%5,80'	%16,80'	%16,40	%5'	%9
3	Yardımlarla geçinen aileler	%86,10 ^c	%34,2 ^c	%53,10 ^c	%18,00 ^c		
4	Geçen sene yardım alan aileler	%68,6 ^c	%9,7 ^c	%31,1 ^c	%21,49 ^c		

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Sosyal Kalkınma Bakanlığı, 2019	"Gazze Şeridi'ndeki yoksulluk oranı dünyadaki en yüksek orandır."
---------------------------------	---

No	Madde	Oran	No	Madde	Ulusal yoksulluk ⁽¹⁸⁾	Aşırı yoksulluk ⁽¹⁸⁾
1	Gıda güvencesizliği ve yetersiz beslenme ⁽¹⁸⁾	%70	1	Yoksul sayısı	1.167.960	744.850
2	Geçindirme oranı ⁽³⁾	%79,2	2	Yoksulluk oranı	%53	%33,8
3	ABD doları bazında aylık kişi başı ortalama gelir ⁽²⁾	121,53	3	Yoksul aile sayısı	204.905	130.676
4	Bir ailenin ABD doları bazında aylık ortalama tüketim ve harcaması ⁽²⁵⁾	783,96	4	Yoksul çocuklar	529.525	337.697
5	Yardımlarla muhtaç aileler ⁽²²⁾	%86,1	5	Yoksul öğrenciler	305.784	195.009
6	Zamanın uzunluğuna bakılmaksızın ekonomik olarak ayakta kalabilen aileler ⁽⁸⁸⁾	%32,9	6	Yoksul üniversite öğrencileri	43.179	27.537
7	Sosyal koruma programı kapsamındaki aile sayısı ⁽¹⁸⁾	80.000				
8	Sosyal koruma programına ihtiyacı olan aile sayısı ⁽¹⁸⁾	10.000				
9	Kişi başı tüketimin gelire göre oranı ⁽²⁾	%110,1				

■ Yoksul Ailelerin Durumu⁽¹⁸⁾

No	Madde	Değer
1	Yoksul ailelerde mülteci oranı	%62
2	Kadınların geçindirdiği yoksul aileler	26.185
3	Dul kadınların geçindirdiği yoksul aileler	10.247
4	Yoksul ailelerde yaşayan çocuk oranı	%18
5	Aile reisi yaşlılar olan aileler	17.241
6	Gazze Şeridi'ndeki yoksul ailelerde yaşayan ihtiyar oranı	%31
7	En az bir kronik hastalığı olan yoksul ailelerin reisleri	39.954
8	Aile reisi engelli olan yoksul aileler	9.132
9	Eğitim düzeyi orta eğitim seviyesinin altında olan yoksul aile reisleri	46.232
10	Yoksul ailelerin reisleri arasındaki cahillik oranı	%12

□

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında yoksulluk alanında yaptıkları icraatlar

Proje Adı	Adet	Proje Adı	Adet	Proje Adı	Adet
Nakdi Yardım Projeleri	75	Kurban, giysi, iftar gibi dönemsel projeler	150	Battaniye projeleri	21
Saha araştırması ve anket	3	Alışveriş kuponları ve koli projeleri	150	Et, yemek, ekmek ve içme suyu dağıtımı	64

⇒ Yoksulluk alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Küçük ve orta projeler	Girişimcilik	Yoksul kesimlere sosyo-ekonomik güçlendirme
Sosyal entegrasyon	Toplum dışı kalmış kesimlere iş fırsatları	Uzaktan iş
Yardım koordinasyonunun otomasyonu		

➤ Yerleşim ve Altyapı

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde(2,2): Bu sözleşmeye taraf devletler, bu sözleşmede beyan edilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya diğer bir fikir, ulusal veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum gibi her hangi bir statüye göre ayrımcılık yapılmaksızın kullanılmasını güvence altına almayı taahhüt ederler Madde (8): Herkesin barış ve haysiyet içinde yaşayabileceği güvenli bir yere sahip olma hakkı.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (11): Kentleri ve insan yerleşim yerlerini herkesi kucaklayan, güvenli, güçlü ve sürdürülebilir kılmak
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.5): Kamu hizmetlerine erişim imkânı veren yasal mevzuatın güvenliğini sağlayan ve özellikle yoksul ve marjinal aileler için vatandaşların ihtiyaçlarını daha etkili bir şekilde karşılayan bir konut sektörü

⇒ Yerleşim Durumu

■ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (2)(24)(115)	Batı Şeria (2)(24)(25)(27)(29)(51)(57)	B. Şeria ve Gazze (2)(24)(25)(27)(29)(51)(57)	İsrail İşgali (77)(84)(86)(92)
1	Yerleşim birimleri sayısı	334.710	726.143'	1.060.853	2.389.795^
2	Ortalama konut yoğunluğu (oda başına düşen kişi)	1,6	1,3'	1,4'	2,35^
3	Konut oranı (oda başına 3 veya daha fazla kişi)	%12'	%5'	%7'	-
4	Bir evde bulunan ortalama oda sayısı	3,7	3,4'	3,6'	3°
5	İçme Suyu şebekesine bağlı olan evler	%11,4	%95,1	%62,4	%100
6	Elektrik şebekesine bağlı olan siteler	%99	%99,9'	%99,9'	%99
7	Su şebekesine bağlı olan evler	%94,6	%88'	%57'	
8	Kanalizasyon şebekesine bağlı olan evler	%87,30	%15,27'	%18,67'	%95°
9	Önümüzdeki 10 yıl boyunca ailelerin yerleşim birimlerine olan ihtiyacı	%62	%53,75	%57,88	%3,65^
10	Katı atık toplama hizmeti	%95	%99,88'	%99,89'	

■ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Usame Kahil, Filistin Müteahhitler Birliği Başkanı -2019	"İsrail'in Gazze Şeridi'ne uyguladığı abluka devam ederken, müteahhitlik ve inşaat sektörü en zor durumunu yaşıyor."
--	--

No	Madde	Değer (oran + adet)
1	Yaşamaya elverişli olmayan ve yeniden inşa edilmeye ihtiyacı olan evler ⁽²⁴⁾	25.000
2	Yaşamaya elverişli olmayan ve restorasyona ihtiyacı olan evler ⁽²⁴⁾	60.000
3	2019 yılına kadar hala yıkılmış vaziyette olan ev sayısı ⁽²⁴⁾	2.478
4	Kendi evlerinde oturan ailelerin sayısı ⁽²⁴⁾	278.496
5	Kirada oturan ailelerin oranı ⁽²⁴⁾	21.818
6	Çadır, prefabrik veya tek oda barakalarda yaşayan aile oranı ⁽²⁾	1.390
7	Müstakil evde oturan aile oranı ⁽²⁴⁾	72.090
8	Dairede oturan aile oranı ⁽²⁴⁾	256.518
9	Sağlam karayolları oranı ⁽²⁴⁾	%36
10	Düzeltilmeye ve bakıma ihtiyacı olan karayolları oranı ⁽²⁴⁾	%50
11	Açılması ve asfaltlanması gereken yollar ⁽²⁴⁾	%14

■ Kuşatma boyunca İsrail Saldırıları sebebiyle zarar görmüş ve tahrip edilmiş yerleşim birimleri (24)

Madde	2008'den önce	2008/2009 saldırıları	2012 saldırıları	2014 saldırıları	2018 -2019 Saldırıları	Genel
1 Yıkılmış ev sayısı	892.6	3.700		000.11	227	21.819
2 Yeniden yapılan ev sayısı	9.792			9.519	30	19.341
3 Hala yıkık vaziyetteki ev sayısı	800			1.481	197	2.478
4 Kısmi olarak hasar gören ev sayısı	000.32	13.000	000.12	178.717	3.217	238.934
5 Kısmi olarak hasar görmüş ve şuana kadar onarımı yapılmamış yerleşim birimi sayısı	13.000			58.500	2.900	74.400

Naci Sarhan, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
Müsteşarı -2019

"2014 yılından bu yana İsrail bombardımanı neticesinde 2.500 aile hala mağdur durumda yuvasız kalmış bir halindedir."

■ Filistin'de İnşaat Sektörü⁽²⁾

Madde	Değer
1 Kurum sayısı	661 ^c
2 İşçi sayısı	10.128 ^c
3 İnşaat verimliliği (bin dolar)	735,3 ^c
4 Yeni bina inşaatlarına yapılan harcama (milyon dolar)	590,1 ^d
5 Kısa süreli bakıma yapılan harcama (milyon dolar)	276,6 ^d
6 Uzun süreli bakıma yapılan harcama (milyon dolar)	496,7 ^d

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında konut alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Yoksullara ev yapma projeleri	5	Yoksulların evlerinin restorasyonu projeleri	19	Yoksulların evlerinin mobilyalandırılması ve donatılması projeleri	11
Yeniden yapılandırma projeleri	6	Evlere çatı ve çatı onarımı projeleri	5		
Yolların bakımı ve geliştirilmesi	39				

⇒ Konut alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Tahrip edilmiş konutların yeniden yapımının tamamlanması	Yokullara yeni elverişli konut sağlama	Yoksulların yaşamaya elverişli olmayan konutlarının restorasyonu ve mobilyalandırılması
Yerel yapı malzemeleri endüstrilerini destekleme	Temel altyapı şebekelerinin inşası	Konutları kamu hizmetleri şebekelerine bağlama
Kısmi hasarlı yerleşim birimlerinin restorasyonu ve rehabilitasyonu	Yoksul hanelerin alternatif enerjilere bağlanması	Marjinal ve plansız bölgelerin geliştirilmesi

➤ Kültür ve Diyanet İşleri

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ	<p>Madde (18)- Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir</p> <p>Madde (27)- Herkes toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir. Herkesin yaratıcısı olduğu bilim, edebiyat ve sanat ürünlerinden doğan maddi ve manevi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.</p>
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (11.4): Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (7.4): Tüm Filistinliler için her türlü ayrımcılıktan vazgeçirecek, kültürel mirası koruyup yenileyecek daha erişilebilir kültürel alanların, çoğulculuk, açıklık ve üreticilik ile karakterize edilen ulusal bir kültürün teşvik edilmesi.

⇒ Kültür ve Diyanet İşleri Durumu

2014 İsrail saldırılarının etkileri

296 mescid 3 kilise ve 222 sivil toplum kuruluşu tahrip edildi ve zarara uğradı.

▪ Kültürel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽²⁸⁾	Batı Şeria (2)(16)(112)	B. Şeria ve Gazze (2)(16)(112)	İsrail İşgali ⁽⁴⁾⁽⁷⁰⁾⁽⁷³⁾
1	Etkin kültür merkezleri sayısı	63	528 ^c	591	1.000
2	Etkin müze sayısı	5	28 ^c	33	163
3	Etkin tiyatro sayısı	5	13 ^c	18	64
4	Etkin sinema salonu sayısı	0	2	2	53
5	Kültür merkezlerinin düzenledikleri kültürel etkinlikleri sayısı	1.320	8.747	10.067	
6	Kültürel etkinliklere katılanların sayısı	89.650	387.973	477.623	
7	Gösterilen tiyatroları izleyenlerin sayısı	12.740	67.657 ^c	80.397	5.335.181
8	Müzeleri ziyaret edenlerin sayısı	58.200	304.651 ^c	362.851	7,1 milyon
9	Yerel Gazete Sayısı	2	5	7	10
10	Radyo İstasyonu Sayısı	25	41	66	97
11	Televizyon İstasyonu Sayısı	4	10	14	8

▪ Diyanet İşleri Göstergeleri

– Camiler ve Kiliseler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (2)(34)(35)(108)	Batı Şeria (2)(35)(108)	B. Şeria ve Gazze (2)(35)(108)	İsrail işgali (72)(74)(82)(107)
1	Müslümanların oranı	%99,96 ^c	%98,54 ^c	%99,14 ^c	%17,8
2	Hristiyanların oranı	%0,04 ^c	%1,46 ^c	%0,86 ^c	%2
3	Mescid(Cami) sayısı	945	2.173	3.118	400
4	Hala tahrip edilmiş şekilde olan cami sayısı	16	-	16	
5	Yeni cami ihtiyacı	30	-	30	
6	Geliştirilmeye ve onarıma ihtiyacı olan cami sayısı	55	-	55	
7	Kilise sayısı	3*	159*	162*	50 ^c

– Kur'an-ı Kerim ve Sünneti Seniyye (2019) ⁽³⁶⁾

No	Madde	Gazze
1	Kur'an ezberleme kamplarında hafızlarının sayısı	15.936
2	Kur'an-ı Kerim hafızı sayısı	478
3	Kur'an tilavet icazeti alanların sayısı	2.850
4	Ortalama hafızlık talebesi sayısı	51.605
5	Tecvid ve tilavet kurslarından mezun olanların sayısı	139.655
6	Hadis hafızları sayısı	3.795
7	Hadis-Sünnet Kursları Mezunlar	77.280

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında kültür ve diyanet işleri alanında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Din kültürü bilinçlendirmeleri	47	Dini veya kültürel merkezin techizi	47	Umre ve hac yolculukları	3
Tarihi ve arkeolojik yerlerin bakımı ve restorasyonu	3	Dini tesisler inşası ve restorasyonu	11	Hafızlık talebesi ve hocalarına, davetçilere sponsorluk	2

⇒ Kültürel ve dini işler alanında gerekli en önemli müdahale alanları

Yeniden imarın tamamlanması.	Genel kütüphanelerin geliştirilmesi ve kitap ve kaynaklarla güncellenmesi.	Dini ve kültürel binaların techizi ve mobilyalandırılması
Arkeolojik bölgelerin restorasyonu	Mucit ve yetenekli kişilerin desteklenmesi ve sponsor olunması	Hafızlık merkezlerine sponsorluk
Tarihi cami ve kiliselerin restorasyonu	İslami okulların inşası ve geliştirilmesi.	Bilinçlendirme ve din eğitiminin yayılması

➤ Spor

▪ Yerel Göstergeler⁽⁶²⁾

No	Açıklama	Adet
1	Lisanslı spor kulüplerinin sayısı	83
2	Spor kulüplerinin üye sayısı	25.000
3	Faaliyet gösteren spor federasyonlarının sayısı	30

Gençlik ve Spor
Bakanlığı- Gazze
2019

Gazze'deki spor altyapısının çok fazla desteğe ve gelişime ihtiyacı var, stadyum ve salonlar olmasına rağmen, çoğu Uluslararası Spor Federasyonları tarafından belirlenen standartlara ve uluslararası özelliklere uygun değildir.

– Gazze Vilayetlerindeki Spor Kulüpleri ve Üyeleri Sayısı⁽⁶²⁾

No	Vilayet	Kulüp Sayısı	Üye Sayısı	
			Erkek	Kadın
1	Kuzey Gazze	12	2.000	100
2	Gazze	32	10.000	500
3	Orta Gazze	19	3.000	200
4	Han Yunus	10	35,00	300
5	Refah	10	5.000	400
Toplam		83	23.500	1.500

– Önceki İsrail Saldırılarında Hasar Görmüş Olan Spor Tesisleri Sayısı⁽⁶²⁾

No	Hasar Görmüş Spor Tesisleri	Adet
4	Stadyumlar ve spor salonları	10
5	Hasar gören spor kulüpleri	42
6	Spor federasyonları ve komiteleri	7

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında spor alanında gerçekleştirdikleri icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet
Kulüp ve spor salonu inşa ve geliştirilmesi	6	Parklar ve güvenli oyun alanları oluşturun	13
Spor teçhizatlarının temini	6	Dinlenme gezileri ve kampları	72

⇒ Spor alanında gerekli en önemli alanlar

Spor ve yarış salonları inşası	Kapalı spor salonları oluşturma	Çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimlerinin teşvik edilmesi ve geliştirilmesi
Tam bir spor stadı inşası	Antrenörler ve hakemler için eğitim	Spor salonlarının bakımı
Spor heyetlerinin yurt dışına seyahatini kolaylaştırmak		

Ekonomi Sektörü

İşsizlik %45,1, Gençler arasında işsizlik %67,4,
Gazze hükümeti memurları maaşlarının %40'unu
Ramallah hükümeti memurları %50'sini
alabiliyorlar.

İstihdam
ve İşsizlik

Bilgisayarı olan aile :%28,7
İnterneti olan aile%72,7
Cep telefonu olan aile %97,3

Teknoloji

Ekonomi
Sektörü

Sınır
Kapıları

Hava ve deniz kuşatması
3 sınır kapısı tamamen kapalı
3 sınır kapısı kısmi olarak açık
Yasak olan çift kullanımlı
malzeme türü sayısı 62

Tarım

Üretim

Tampon bölge ve bypass yolları sebebiyle
7.300 dönüm arazi kesintiye uğradı.
Balıkçıların %95'i yoksulluk sınırının
altında yaşıyor.

Kuşatma boyunca GSYİH'da %50
zarar.İhracatın ithalata oranı %2,2. Çift
kullanımlı malzeme olduğu gerekçesiyle
62 tür malzemenin girişine izin
verilmemektedir.

"Gazze Şeridi'ndeki insani durum, İsrail işgali ve siyasi durum ve
Gazze Şeridi'nin kapatılması nedeniyle çok ciddidir".

Thomas Nicholson, AVRUPA Birliği'nin Kudüs Temsilcisi, 2019

➤ İstihdam ve İşsizlik

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (7) : Bu sözleşmeye taraf devletler herkese adil ve elverişli şartlarda çalışma hakkı tanır. Madde (6) : Sözleşmeye taraf devletlerin çalışma hakkını tam olarak gerçekleştirmek üzere alacağı tedbirler arasında, teknik ve mesleki rehberlik hizmetleri ile öğretim programları yapmak, bireyin temel siyasal ve ekonomik özgürlüklerini koruyan şartlar içinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme ile tam ve üretken istihdamı sağlamak için gerekli politikaları ve yöntemleri uygulamak da yer alır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (8) : Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretici istihdamı ve insan onuruna yakışır işleri sağlamak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5) : Bağımsız ve eşitlikçi bir ulusal ekonomi için daha güçlü temeller oluşturulması ve vatandaşlar için iyi istihdam olanakları sağlayacak ve üretkenliklerini geliştirecek sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması.

⇒ İstihdam ve İşsizlik Durumu

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (38)	Batı Şeria ⁽³⁸⁾	Filistin (38)	İsrail İşgali (5) (83) (86) (93) (94)	Arap Dünyası (5)(41)	Dünya (5)(41)
1	İşgücüne katılım oranı	%40,90	6,40	%44,30	%64	36	%60,67
2	Genel işsizlik oranı	%45,10	4,60	%25,30	%3,9	30	%5,40
3	Gençler arasında işsizlik oranı	%67,40	5,10	%40,1	%7,3	20	%15,39
4	Ortalama günlük ücret(dolar)	11,11	78	27,59			
5	Çocuk işçiliği oranı	%1,4	,3	%3	%8,6		%9,6
6	Mülteciler arası işsizlik	%46,80	5,30	%33,50			
7	Mezunlar arasında işsizlik oranı	%72	5,3	%52			
8	Serbest çalışanların toplam çalışanlara oranı	%14,30	9,5	%17,51	%10°		
9	Özel sektörde asgari ücretin altında bir ücretle (400 \$) istihdam edilenler ve ücretlerinin dolar bazında oranı	%80,40	,50	%30,21			
10	Dolar bazında günlük ücret ortalaması	183,33	3,33	206,24			
11	Gönüllü işçilik	25,94	50	30,78	95,12		25,36
		%1,4	,8	%1	%20,6 ^c		

Yeşil hat sınırları içinde çalışanların ücret ortalaması 43,88 dolar. Ortalama ücret 41,66 dolar

▪ Karşılaştırmalı Ana Gösterge

– Ekonomik Faaliyetlere Göre İstihdamın Dağılımı⁽³⁸⁾

No	Madde (Tesisler)	Yüzdelerik değer
1	Tarım, balıkçılık, ormancılık	%4,7
2	Madencilik, taşocakçılığı ve imalat	%6,2
3	Yapı ve inşaat	%3,3
4	Ticaret, lokantalar ve oteller	%22
5	Taşımacılık, haberleşme, depolama	%8,6
6	Eğitim	%10,42
7	Sağlık	%6,4
8	Diğer hizmetler ve branşlar	%38,38

■ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Sosyal Kalkınma Bakanlığı, Gazze, 2019

Gazze Şeridi'nde yoksulluk ve işsizlik oranı 2019 yılında %75'e ulaştı.

– İşsizlik ve İstihdam Göstergesi

No	Açıklama	Erkek	Kadın	Değer
1	İş gücüne katılım ⁽³⁸⁾	%62,3	%19,2	%40,9
2	Genel İşsizlik Oranı ⁽³⁸⁾	%39,5	%63,7	%45,1
3	Gençler Arasında İşsizlik Oranı ⁽³⁸⁾	%62,70	%85,6	%67,4
4	Gençlerin işgücüne katılımı	%42,1	%11,5	%27,1
5	2019 yılı boyunca mesleki eğitim kurslarına katılan 15 yaş ver üzeri kişi oranı ⁽³⁸⁾	%1,4	%2,7	%1,7
6	Eğitim veya iş piyasasına katılmayan (15-24 yaş) genç oranı ⁽³⁸⁾	%39,8	%44,6	%42,2
7	Çocuk işçiliği ⁽³⁷⁾	%1,4	%1,4	%1,4

– Sosyal Sektörlerdeki İstihdam Göstergesi⁽³⁷⁾

No	Açıklama	Adet	Oran
1	(Ramallah Hükümeti) Gazze'deki Kamu Sektörü Memurları	67.696	%23,03
2	(Gazze Hükümeti) Kamu Sektörü Memurları	46.335	%23,60
3	Özel sektör çalışanları	157.579	%35
4	Yerel sektör çalışanları	22.312	%6,56
	Toplam	293.922	%100

2019 yılında Gazze hükümeti memurları, maaşlarının % 40'ını, Ramallah hükümetinin Gazze'deki memurlarının ise maaşlarının %50'sini alabilmiştir.

– Cinsiyet ve Mesleğe Göre Oransal Dağılımı⁽³⁸⁾

No	Meslek	Erkek%	Kız%	Değer
1	Yasama kurumları ve üst yönetim çalışanları	1,5	5,1	%2
2	Teknisyenler, uzmanlar, yardımcılar ve katipler	33,6	76,7	%40,2
3	Hizmet çalışanları ve pazardaki satıcılar	27,9	10,4	%25,2
4	Tarım ve balıkçılıkta vasıflı işçiler	1,4	0,4	%1,2
5	Esnaf vb işlerde çalışanlar	10,4	4,3	%9,4
6	Makine operatörleri ve montajcılar	10,1	0,6	%8,6
7	Birincil meslekler	15,1	2,5	%13,4

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında istihdam ve işsizlik alanında gerçekleştirdiği icraatlar

Proje	Faydalancı sayısı	Proje	Faydalancı sayısı
Geçici istihdam projeleri	24	Mesleki ve teknik eğitim	99
İşçilere güvence	4	Mikro Projeler	14

⇒ İstihdam ve işsizlik alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları

Küçük ve orta projeler	Girişimcilik	Uzaktan iş	Yeni iş fırsatları sağlanmasında
Girişim hızlandırıcı ve kuluçka merkezleri	Geçici İstihdam	Mesleki ve teknik eğitim	teknolojinin kullanımı
Mezunların iş piyasasına katılımı		İş güvenliği gereçleri temini	

➤ Sınır Kapıları

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ	Madde (13): Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır. Herkes, kendi ülkesi de dahil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (17): Sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığın uygulama araçlarını güçlendirmek ve küresel ortaklığı yeniden canlandırmak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.1): Ulaşım ve yol ağları sistemi, uluslararası standartlara göre daha güvenli ve etkili olmalı, Arap ve uluslararası ağa entegre olmalıdır.

⇒ Sınır Kapılarının Durumu

– Gazze Şeridi Kara Sınır Kapılarının 2019 yılındaki Durumu

No	Madde/Bölge	Kerem Ebu Salim	Refah	Beyt Hanun	El Mintar	El Avde	El Şecaiyye
1	İthalat için gelen toplam tır ⁽⁴³⁾	95.572	7.589		2011 yılından beri kapalı	2008/9 yılından beri kapalı	2007 yılından beri kapalı
2	İhracat için çıkan toplam tır ⁽⁴³⁾	705	-				
3	Batı Şeria'ya ihracat için giden toplam tır ⁽⁴³⁾	2.441					
4	Çıkış yapan kişi sayısı ^{(42) (43)}	-	78.763	191.830			
5	Giriş yapan kişi sayısı ^{(42) (43)}	-	67.763				
6	Geri gönderilen veya reddedilen sayısı ⁽⁴²⁾	-	8.000	8.585			
7	Araç sayısı	26	14				
8	Yakıt miktarı (milyon lt) ⁽⁴³⁾	212.14	106,33				
9	Ocak gazı miktarı – Milyon m ³ ⁽⁴³⁾	9,91	60,3				
10	Tatiller de dahil kapanma oranı ⁽⁴³⁾	%39,18	%33,97	%16,71			

▪ Hava ve Deniz Sınır Kapılarının Durumu

Uluslararası Gazze Havalimanı	Havalimanı tamamen tahrip edilmiş ve Gazze, Oslo anlaşmasına apaçık bir şekilde aykırı davranılarak hava ambargosu altında kalmıştır.
Gazze Deniz Limanı	Gazze deniz limanı inşaatı tamamlanmadı ve Oslo anlaşmasına apaçık bir şekilde aykırı davranılarak Gazze deniz ambargosu altında kaldı. Uluslararası bütün yardım gemilerinin 1/12/2008 tarihinden itibaren Gazze'ye ulaşması engellendi ve balıkçıların 3-6 milden fazla denize açılması da yasaklandı.
Dünya Bankası, 2019	“Çift kullanımlı malzemeler sistemi mevcut uygulamasında, Filistin topraklarında ekonomik faaliyetin çeşitlendirilmesini ve sürdürülebilir büyümeyi engellemektedir. Çift kullanımlı malzemelere kısıtlamalar uygulama sisteminde reform yapılması büyük bir ihtiyaçtır.”

▪ Gazze'de ihtiyaç duyulan ve içeri giren temel yapı malzemeleri karşılaştırması(2017)⁽⁴³⁾

No	Tür/Ton	Gelen Miktarı	Toplam İhtiyaçlar	Kalan İhtiyaç Miktarı	Kapsama Oranı
1	Çakıl	2.445.417	36.000.000	33.554.583	%6,8
2	Demir	113.967	6.000.000	5.886.033	%1,9
3	Çimento	677.189	18.000.000	17.322.811	%3,8

• Beyt Hanun (Erez) Sınır Kapısı Sağlık Durumları 2019⁽⁴²⁾

No	Talep Durumu	Adet	No	Talep Durumu	Adet
1	İşgal veya Batı Şeria'da tedavi izni talepleri	24.340	5	Ertelenmiş talepler “İnceleme altında”	3.808
2	Reddedilen izin talepleri	8.585	6	Refakatçiyle ilgili sebeplerden dolayı reddedilen talepler	104
3	Güvenlik sebebiyle reddedilen talepler	2.162	7	Diğer sebeplerle reddedilen talepler	1.070
4	Geri dönüş yapılmayan talepler	1441			

• **Gazze Şeridi sınır kapılarından geçen kamyon yüklerinde bulunan ürün ve malzemeler**⁽⁴³⁾

No	Sınıflandırma	Konteyner Sayısı		
		Refah Kapısı	Kerem Ebu Salim Kapısı	Beyt Hanun Kapısı
1	Yapı Malzemeleri	2.572	10.545	0
2	İnşaat Malzemeleri	1.004	38.243	
3	Hayvan yemi	3.326	24.015	0
4	Gıda ürünleri	160	6.867	0
5	Yenilemez tüketim ürünleri	0	2.288	0
6	Temizlik ekipmanları	325	964	0
7	Küçükbaş hayvan yemi	0	5.147	0
8	Elektrik Malzemeleri	0	1.103	0
9	Tarım Malzemeleri	0	887	0
10	Tıbbi Malzemeler	0	517	0
11	Eğitim Malzemeleri	0	1082	0
12	Paketleme malzemeleri	0	7.036	0
13	Diğer	202	24	0
	Toplam	7.589	98.718	0

⇒ **Derneklerin ve bazı yardım kuruluşlarının 2019 yılında sınır kapıları alanında gerçekleştirdikleri en önemli icraatlar**

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Baskı ve destek	Pek çok	Kuşatmanın kırılması için gemiler gönderilmesi	0	Kuşatmanın kırılması için kabileler gönderilmesi	6

⇒ **Sınır kapıları alanında gerekli olan en önemli müdahale alanları**

Gazze sahili gaz sahasının geliştirilmesi	Uluslararası Gazze Havalimanının inşa edilmesi	Kuşatmanın kırılması için gemi ve kabileler gönderilmesi
Kara Sınır Kapılarının onarılması ve geliştirilmesi	Mısır ile özgür bir ticaret bölgesinin kurulması	
Gazze Deniz Limanının inşa edilmesi	Kuşatmanın kırılması için baskı yapılması ve destek	

➤ Hizmet ve Emtia Ürünleri

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLAR ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ	Madde (6.2): Sözleşmeye taraf devletlerin çalışma hakkını tam olarak gerçekleştirmek üzere alacağı tedbirler arasında, teknik ve mesleki rehberlik hizmetleri ile öğretim programları yapmak, bireyin temel siyasal ve ekonomik özgürlüklerini koruyan şartlar içinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme ile tam ve üretken istihdamı sağlamak için gerekli politikaları ve yöntemleri uygulamak da yer alır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (12): Sürdürülebilir tüketimi ve üretimi sağlamak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Vatandaşlara iyi bir istihdam imkânı sağlayacak ve verimliliklerini artıracak sürdürülebilir kalkınmayı sağlayan bağımsız ve adil bir ulusal ekonomi için daha güçlü temeller oluşturulması.

⇒ Hizmet ve Emtia Ürünleri Durumu

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (44)(45)(46)	Batı Şeria (44)(45)(46)	B. Şeria ve Gazze (44)(45)(46)	İsrail İşgali (5)(86)	Arap Dünyası (5)(66)	Dünya (5)(71)
1	Dolar bazında kişi başına düşen yıllık GSYİH	1.416,80	4.802,50	3.364,50	43.218	6.380,1	11.435,61
2	Ekonomik büyüme oranı	%3,5 ^c	%2,30 ^c	%1 ^c	%3,3	%2	%2,90
3	Emtia İhracatının değeri (milyon dolar)	14,1 ^c	1.141,5 ^c	1.155,6 ^c	58.450	99.093 ^c	<10 ¹² *19,01
4	Emtia İthalatının değeri (milyon dolar)	640 ^c	5.899,6 ^c	6.539,6 ^c	76.598 ^c	83.250 ^c	<10 ¹² *19,89

▪ Gazze Şeridi Başlıca Yerel Göstergeleri

Cemal El- Hudari / Kuşatmayla Mücadele Halk Komitesi Başkanı, 2019	“Kuşatma ticari ve endüstriyel yaşamı, genel olarak müteahhitlik ve iş sektörünü felç etti. Ekonomik işletmelerin yaklaşık %80'i çalışmıyor ve kapalı hükmündedir.”
--	---

▪ Üretim Sektörü Bütün Göstergeleri⁽⁵⁾⁽⁴²⁾⁽⁴⁴⁾⁽⁴⁵⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Gazze Şeridi GSYİH'sının Filistin GSYİH' sına katkı oranı	%18
2	Farklı amaçlarla kullanılacağı gerekçesiyle İsrail tarafından girişi yasaklanan emtia türü	62 tür
3	Kuşatma başından beri GSYİH da yaşanan hasar hacmi	%50 ^o
4	Ortalama ihracat hacminin kuşatma öncesine göre oranı	%32,13
	ihracatın ithalata oranı	%2,2
5	Ticaret alış verişi hacmi(milyon dolar)	654,1
6	Emtia ticaret açığı (milyon dolar)	-625,9

— 2019 yılı Ekonomik faaliyetlerin katma değer göstergeleri⁽⁴⁴⁾

Değerler milyon dolar bazındadır

Ekonomik Faaliyet	Gazze Şeridi	Batı Şeria	Filistin	GSYH'ye katkı oranı %
Tarım	323,9	767,6	1.091,5	8,13
Sanayi	233,3	1.820	2.053,30	15,29
İnşaat	178	720,1	898,1	6,69
Toptan ve Parekende Ticaret	546,8	2.825,20	3.372,00	25,11
Taşıma ve depolama	42,3	213,2	255,5	1,9
Bilgi ve iletişim	17,3	475,4	492,7	3,67
Hizmetler ve diğer	1.320,10	3.946,20	5.266,30	39,21

– Filistin’de Üretim Sektörü 2018 yılı seçilmiş göstergeleri⁽²⁾

Sektörel Etkinlik	Kurum Sayısı	Sınıflandırma	Çalışan Sayısı	İşçilerin Tazminatları	Üretim	Ortalama Tüketim	KDV	Sabit Sermaye
İnşaat Etkinliği	661	Ticari Tesis	10.128	87.843,60	735.286,80	377.333	357.954,30	6.096,40
Sanayi Etkinliği	20.104	Endüstriyel Tesis	112.835	594.737,50	4.956.010,40	2.851.640,10	2.104.370,30	42.338
Ulaşım ve Taşıma Etkinliği	1.103	Arabalar	7.425	43.643,20	234.163,00	88.318	145.845	
Hizmet Etkinliği	40.484	-	151.660	696.887,00	2.474.231,70	654.689,60	1.819.542,10	
İç Ticaret	76.749	-	191.182	567.166,70	4.473.969,50	807.498,90	3.666.470,60	

– İsrail’in saldırılarıyla yıkılan sanayi tesisleri⁽²³⁾

No	Yıkım Seviyesi	2008 saldırıları	2012 saldırıları	2014 saldırıları	Toplam
1	Tamamen		58	373	2.921
2	Orta dereceli yıkım	1.564	2	183	%71,8
3	Kısmi yıkım		206	535	

– 2019 ekonomik faaliyetlerine göre Gazze Şeridi’ndeki sanayi tesislerinin sayısı⁽²⁶⁾

No	Ekonomik Faaliyet	Kuruluş Sayısı	Çalışan Sayısı
1	Maden ve taşocağı	3	15
2	İmalat sanayii	726	9.770
3	Elektrik, gaz, buhar, klima tesisatı	4	1.172
4	Su tesisatı, sıhhi tesisat ve arıtma	16	118
	Toplam	749	11.075

– Gazze Şeridi Kumanya Raporu Tablosu 2017⁽⁵⁸⁾

No	Emtia Türleri	Açık Oranı
1	Un	%20,20
2	Şeker	%21,10
3	Pirinç	%45,80
4	Zeytin yağı dışındaki bitkisel yağlar	%12,60
5	Bakliyatlar	%69,80
6	Yoğurt ve Peynir	%40,90
7	Kırmızı et ve dondurulmuş kırmızı et	%90,00
8	Tavuk ve dondurulmuş tavuk	%20,00
9	Hayvan yemi	%69,00
10	Çay/Nescafe/Süt Tozu	%52,10
11	Zeytin Yağı	%20,20
12	Taze ve Dondurulmuş Balık	%10,00
13	Erzak Türlerinde Eksiklik ortalaması	%39,34

Cemal El- Hudari / Kuşatmayla Mücadele
Halk Komitesi Başkanı, 2019

"13 yıllık kuşatma nedeniyle Gazze Şeridi'nde ayda yaklaşık 100 milyon dolar zarar ediyor"

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında hizmet ve emtia ürünleri alanında yaptıkları icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Yatırım projeleri oluşturulması	5	Üretim tesislerinin geliştirilmesi	12	Öncelikli Maddelerin Temini	16
Ekonomik araştırmalar ve çalışmalar	4	Yerli üretime destek projeleri	6	Makine, cihaz ve araçların temini	6

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Yatırım projeleri oluşturulması	5	Öncelikli Maddelerin Temini	2	Ekonomik araştırmalar ve çalışmalar	6
Yerli üretime destek projeleri	4	Makine, alet ve araçların temini ve bakımı	60	Tesislerinin geliştirilmesi	61
Lojistik hizmetleri temini	13				

⇒ Hizmet ve emtia ürünleri alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Yerli ürünlerin desteklenmesi ve rekabet gücünün artırılması	Yatırım fırsatları bulunması için etüdler hazırlanması	Yeşil ve sürdürülebilir ekonomi
Binaların yeniden imarının ve tazmin edilmesinin tamamlanması	Gıda maddelerinin kontrolü için merkezi laboratuvarlar inşa edilmesi	Gelişmekte olan şirketlere destek sunulması
Mikro ve orta boyuttaki tesislerin kalkındırılması	Küçük,orta ve büyük projeler	Sanayi bölgesi inşası

➤ Tarım

İNSAN HAKLARI KONSEYİ YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Madde (4.2): Çiftçiler ve aileleri, topraklarında çalışma, tarımsal üretim, hayvancılık, avcılık yapma, hasat etme ve bölgelerinde balık avlama hakkına sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (2): Açlığı bitirmek, gıda güvenliğini sağlamak, beslenme imkânlarını geliştirmek ve sürdürülebilir tarımı desteklemek.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (5): Bağımsız ve eşitlikçi bir ulusal ekonomi için daha güçlü üsler kurmak ve vatandaşlar için iyi işler sağlayacak ve üretkenliklerini artırıcı sürdürülebilir kalkınma sağlamak.

⇒ Tarım Durumu

▪ Karşılaştırmalı Ana Göstergeler

No.	Madde/Bölge	Gazze Şeridi (30)(31)(47)(48)(49)	Batı Şeria (30)(31)(48)(49)	B. Şeria ve Gazze (30)(31)(48)(49)	İsrail İşgali (4)(5)(32)
1	Toplam ekili alan / dönüm	189.000	881.533*	1.072.554	1.200.000
2	Hayvansal işletmeler	3.598 ^Y	8.569 ^Y	12.167 ^Y	
3	Karışık işletmeler	2.903 ^Y	17.107 ^Y	20.010 ^Y	
4	Tarım makineleri ve ekipmanları	5.390 [^]	19.100 [^]	24.490 [^]	23.142
5	Balık(Ton)	3.697	-	3.697	21.000 [^]
6	Tarım sektöründe çalışanların oranı	%5,7 [^]	%6,5 [^]	%6,3 [^]	%0,92
7	İsrail tarafından uygulanan tampon bölge ve bypass yolları nedeniyle kesilen tarım arazisinin yüzdesi(dönüm)	7.300 [^]	1.920.000 [^]	1.927.300 [^]	

– Önemli yerel göstergeler ⁽³¹⁾⁽⁴⁷⁾

No.	Madde	Değer
1	Toplam ekili alan /dönüm	189.000
2	Ağaçlarla ekili alan ve bostan / dönüm	87.604
3	Sebze ekili alan /dönüm	58.432
4	Tarla mahsulleriyle ekili alan/dönüm	44.120
5	Traktör	106
6	Su Tankı	4.429
7	Süt tankeri	172
8	Süt sağma makinesi	286
9	Bal süzme makinesi	254
10	Süt çalkalayıcı	392
11	Ekili arazi ürünleri(ton)	493.191
12	Ekili arazilerin ziraat ürünleri değeri(1000 dolar /km ²)	250
13	Sürekli ekili arazilerden kişi başına düşen pay (m ²)	45,3
14	Orman alanı(dönüm)	300

■ Tarımda kendine yetme göstergeleri⁽⁴⁷⁾

No	Madde	Yeterlilik Oranı
1	Sebze(yeşillik)	%95
2	Meyve	%50
3	Zeytin	%80
4	Beyaz Et	%80
5	Kırmızı Et	%10
6	Taze Balık	%90

— Hayvancılık

No	Madde	Değer
1	İnek Sayısı	2.200
2	Kuzu Sayısı	58.000
3	Keçi Sayısı	12.000
4	Et Tavuğu Sayısı	24 milyon
5	Yumurta Tavuğu Sayısı	750.000
6	Arı kovanı sayısı	16.000

— Balıkçılık

No	Madde	Değer
1	Balıkçı Sayısı	3.617
2	Trol Balıkçı Teknesi	15
3	Balıkçı Teknesi	52
4	Motorlu Kayık	772
5	Kürekli Kayık	422
6	Balık serveti üretim toplamı (Ton)	3.697

Balıkçılar Sendikası, 2019

Gazze'de 2019 yılı balıkçılar arasındaki yoksulluk oranı %95'e ulaştı.

Avrupa-Akdeniz Gözlemevi

Gazze Şeridi'nde tarımın GSYİH içindeki payı %9'dan %5'e düştü.

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında tarım alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Tarımsal araştırmalar ve çalışmalar	3	Alt yapı ve sulama şebekelerinin iyileştirilmesi	15	Hayvan ve hayvan besleme gereçleri tedariki	15
Tarım makineleri ve ekipmanları	8	Böceklerle mücadele ve ilaçlama	7	Seralar ve akıllı ısıtıcılar	13
Balıkçı barınaklarının onarımı ve inşaatı	4	Tarım arazilerinin ıslahı	13	Tarımsal su havuzları inşaatı	2
Tarımsal gübre ve fide temini	16				

⇒ Tarım alanındaki gerekli olan en önemli müdahale alanları

Tarımsal altyapı restorasyonunun tamamlanması	Promosyon fiyatlarla tarım makine ve ekipmanları	Seralar ve akıllı ısıtma
Rehberlik, araştırma ve tarım okulları	Tarım yollarının ve arazilerinin ıslahı	Tarımsal ilaçlar ve gübre temini
Hayvancılık ekonomisinin yeniden canlandırılması	Balıkçılık ekipmanlarının yeniden yetkinleştirilmesi	Gelişigüzel limanların yerine balıkçı limanlarının inşaatı
Tarımsal araştırma merkezlerinin kurulması	Afetlerle hayati mücadele	Organik gübre endüstrisi
Yüksek verimlilik ve hastalık direnci ile bitki çeşitleri ve hayvan ırklarının geliştirilmesi	Güneş enerji sistemli tarımsal kuyuların çalıştırılması	Tarımsal kuyuların ıslahı ve sulama için su temini

► Teknoloji

İNSAN HAKLARI KONSEYİ YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Madde (19): Devletler, iletişimle ilgili risklerin uygun değerlendirilmesi, yönetimi, azaltılması ve bilinçli karar verme süreçlerinde bireyleri desteklemek için yeni iletişim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili kamuoyu bilincini geliştirmelidir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (9): Dayanıklı altyapı inşaa etmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi ve yeni buluşları teşvik etmek.
MİLLİ HEDEFLER	Amaç (6.3.7): E-Devletin gelişimini iyileştirmek için bilgi teknolojilerinin geliştirilmesi.

⇒ Teknoloji Durumu

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽⁵⁰⁾	Batı Şeria (50)	Batı Şeria ve Gazze ⁽⁵⁰⁾	İsrail işgali (4)(20)	Arap Dünyası (102)	Dünya (102)
1	Bilgisayar olan aile oranı	%28,7	%35,7	%33,2	%78	%51,9	% 49,7
2	Bilgisayar kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%27,8	%24,8	%26	%75		
3	İnterneti bulunan ev oranı	%72,70	%83,50	%79,60	%78,9	%57,1	%57
4	İnternet kullanan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%65,20	%74,10	%70,60	%83,7	%51,6	%54
5	Elektronik postası olan kişi oranı (10 yaş ve üzeri)	%79,40	%90	%86,2			
6	Cep telefonu hattı olan aile oranı	%97,3	%97,20	%97,3	%97,3		
7	Sabit telefon hattı olan aile oranı	%17	%39,30	%31,20	%95		
8	Telefonu olan aile oranı	%78,20	%90,80	%86,20	%93		

▪ Filistin'deki Kuruluşların Teknoloji Kullanma Göstergesi 2011⁽⁵²⁾

No	Madde	Gazze Şeridi	Batı Şeria	FİLİSTİN
1	Bilgisayar kullanan tesis oranı	%40,8	%49,6	%47
2	İnternet kullanan tesis oranı	%34	%41,3	%39,2
3	e-ticaret işlemlerini kullanan tesis oranı	%12	%10,8	%11,2
4	Web sayfası olan tesis oranı	%3,7	%5,2	%4,8
5	Tesislerde 100 işçiye düşen bilgisayar sayısı	%25	%21,5	%22,3
6	Bilgisayar kullanan personel sayısı(100 kişide)	%31,7	%52,6	%47,9
7	İnternet kullanan personel sayısı(100 kişide)	%25	%48	%42,9
8	Teknoloji ve iletişim uzmanı çalışan sayısı(100 kişide)	%5,6	%5,1	%5,2

▪ Gazze Şeridi'nde araştırma ve geliştirmenin ilerlemesi göstergesi 2013⁽⁵²⁾

No	Madde	Gazze Şeridi
1	Araştırma ve geliştirme(ar-ge) personeli sayısı	8.715
2	Tam zamanlı Ar-Ge personeli sayısı	5.162
3	Ar-Ge de görevli araştırmacı sayısı	4.533
4	Ar-Ge de görevli erkek araştırmacı sayısı	3.510
5	Ar-Ge de görevli kadın araştırmacı sayısı	1.023
6	Ar-Ge de görevli tam zamanlı araştırmacı sayısı	2.492
7	Ar-Ge de görevli tam zamanlı araştırmacı sayısı(milyon kişide)	566
8	Ar-ge'ye ayrılan yapılan harcama (milyon dolar)	61.4
9	Tam zamanlı çalışan Ar-Ge personeline yapılan harcama(bin dolar)	24.6

Haberleşme ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı ve
Filistin Merkezi İstatistik Bürosu Raporu 2019

Filistin'de yaklaşık 469.000 sabit hat var. 2010 yılına göre %30 artışla Batı
Şeria'da %92 ve Gazze Şeridi'nde %82 arttı.

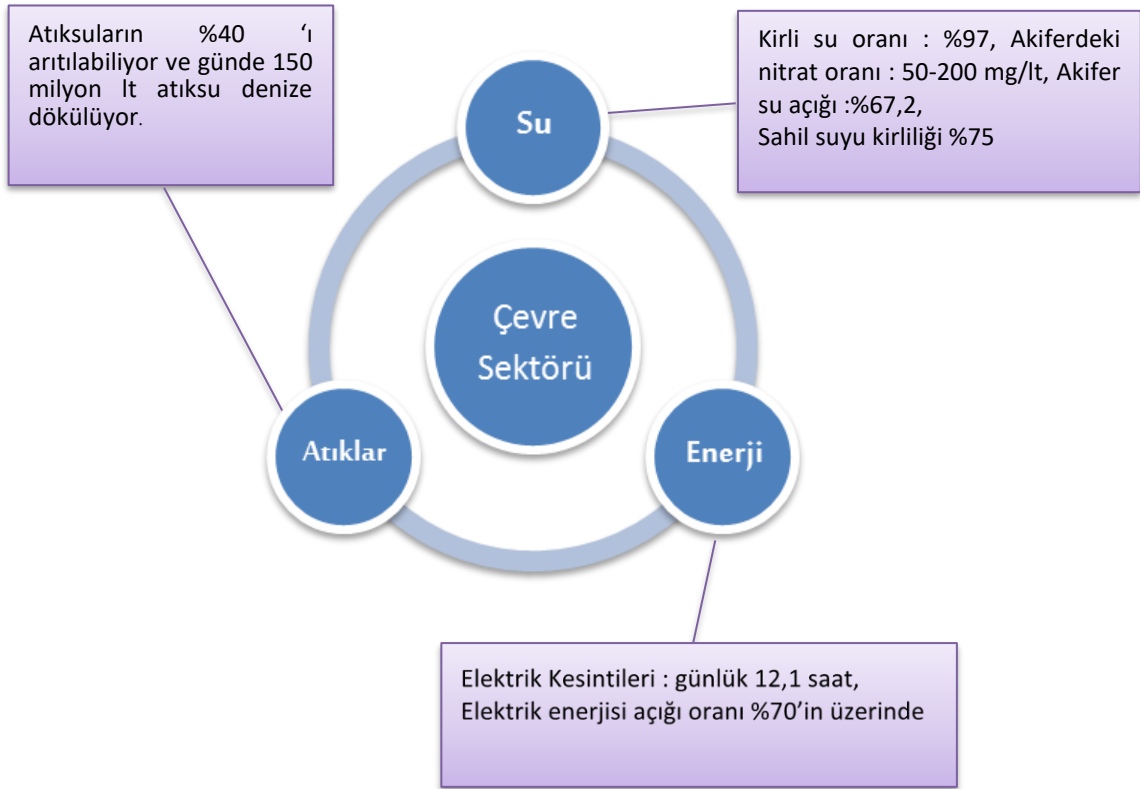
⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında teknoloji alanında yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet
Teknik eğitim araçları ve bilgisayarların tedarik edilmesi	10	İnsani kuruluşlara bilgisayarlar ve teknik araçlar tedarik edilmesi	10
E-Devlet projelerinin desteklenmesi	9	Bilimsel araştırma ve geliştirmeler	2
Bilgisayarlı sistemler geliştirme	12		

⇒ Teknoloji alanındaki gerekli müdahale alanları

İletişim ve bilgi teknolojilerinin güvenli kullanımını teşvik etmek	e-devletin geliştirilmesi	İş fırsatları sağlanmasında teknolojiden faydalanılması
Teknik eğitim	Teknolojiye erişimin artırılması	Bilimsel araştırmaların milli kalkınmayla irtibatlandırılması
Standart sistemler geliştirilmesi ve takibi	İletişim ve bilgi teknolojisi alanında bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi	Veri tabanının geliştirilmesi

Çevre Sektörü

"Gazze Şeridi'ndeki su, sanitasyon ve hijyen durumu, uzun süreli abluka ve 2014'teki çatışmaların sonucunda daha da kötüleşti".

Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi , OCHA, 2019

➤ Su

SU VE SAĞLIK PROTOKOLÜ - 1992 AVRUPA KONVANSİYONU	Taraflar içme suyu ve sanitoryona erişim sağlamak ve içme suyu kaynağı olarak kullanılan su kaynaklarını kirlilikten korumak için uygun önlemleri alacaktır.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (6): Herkes için suya ve kanalizasyon şebekesine erişim hizmetini garanti altına almak.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (8.3): Filistin su ve sanitasyon sektörü daha organize olmalı ve vatandaşların su haklarını güvence altına alabilmelidir ve tüm kullanımların eşit dağılımını sağlamalıdır.

⇒ Su Durumu

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler⁽⁵²⁾

No	Madde	Gazze Şeridi ⁽²⁾⁽⁵³⁾⁽⁵⁴⁾⁽⁵⁵⁾⁽⁵⁶⁾	İsrail İşgali ⁽⁷⁹⁾⁽⁸⁷⁾⁽⁹⁵⁾⁽⁹⁶⁾⁽¹⁰⁹⁾
1	Günlük kişi başı pay (litre/kişi/gün)	88,3'	704,11 ^c
2	Su kirliliği oranı	%97	%30 ^e
3	Deniz suyu kirliliği oranı	%75	%33,3
4	Klorid oranı (mg/lt)	250-2500 ^c	256-223
5	Yeraltı rezervlerinde nitrat oranı (mg/lt)	50-200	45
6	Su şebekeri dağıtım yeterliliği oranı	%65 ^c	
7	Su kuyuları sayısı	10.000 ^c	1.000 ^c
8	Tahrip edilmiş vaziyette olan kuyular	534 ^c	
9	Su kayıpları (milyon m ³)	35'	53,33 ^c

▪ Su Alanında Yerel Göstergeler

Abdullah Al-Qaishawi, Şifa Tıp Kompleksi Böbrek Nakli Bölümü Başkanı, 2019	"Gazze Şeridi'nin suyu yüksek oranda nitrat ve klorür içeriyor ve bu Gazze Şeridi'ndeki böbrek yetmezliğinin nedenlerinden biri olarak kabul ediliyor."
--	---

– Su Bütçesi⁽⁵²⁾

No	Madde/Bölge	Değer
1	Su ihtiyacı (milyon küp) ⁽⁵⁴⁾	250 ^c
2	Akiferi besleyen yağmur sularının ortalama miktarı (milyon küp) ⁽⁵⁴⁾	78 ^c
3	Akifer su açığı ⁽⁵⁴⁾	%67,2 ^c
4	İsrail işgal şirketlerinden ithal edilen su miktarı (milyon küp) ⁽⁵⁵⁾	11,54 ^c
5	Arıtma tesislerinden elde edilen su miktarı (milyon küp) ⁽⁵⁵⁾	4,4 ^c

– Su Kullanımı (milyon m³/yıl)

No	Açıklama	Adet (milyon küp)
1	Ev Suyu Kullanımı ⁽⁵⁵⁾	99,06
2	Tarımsal su kullanımı ⁽²⁾	97

– Ailelerin Atıksuyu Bertaraf Etme Araçları⁽⁵³⁾

No	Madde/Bölge	Oran
1	Kanalizasyon şebekesi	%80
2	Foseptik çukuru	%20

– Atıksu alanında başlıca problemler ⁽⁵²⁾

No	Madde/Bölge	Oran
1	Kanalizasyon şebekesinin bulunmaması ⁽⁵³⁾	%20
2	Eski şebeke ⁽⁵⁴⁾	%10
3	Hizmet gitmeyen bölgeler ⁽⁵⁴⁾	%10
4	Aritma tesislerinin yetersizliği ⁽⁵³⁾	%30
5	Diğer ⁽⁵⁴⁾	%3,5

El-Mizan İnsan Hakları Merkezi, 2019

"Gazze Şeridi'ndeki su krizinin devamı ciddi sonuçlar doğurur ve halkın hayatını tehdit eder."

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında su alanında gerçekleştirdiği en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Su kuyusu inşaatı	72	Yağmur suyunu filtreleme, toplama ve boşaltma	15	Kanalizasyon Arıtma Ünitesi	4
Su depoları temini	3	Merkezi su arıtma tesisleri	2	Aritma tesislerine yakıt veya güneş enerjisi sağlanması	4
Su dağıtım aracı	3	Su üniteleri ve şebekelerinin rehabilitasyonu	19	Yağmur suyu filtrasyonu	3

⇒ Su alanında yapılması gereken en önemli müdahale alanları

Atıksu ve su şebekeleri için altyapının hazırlanmasının tamamlanması	Yağmur sularının toplanması ve yeraltı sularının beslenmesi	Kuzey ve güney arasında su taşıma hattı	Su arıtma tesisleri
Hidrolojik araştırmaların hazırlanması	Kuyuların rehabilitasyonu ve geliştirilmesi	Kanalizasyon suyu arıtma tesisleri	Deniz suyunu arıtma
		Kalite standartları uygulaması	Su sektöründe çalışanların eğitim programı tasarımı ve uygulaması

► Enerji

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER - İNSAN HAKLARI YÜKSEK KOMİSERLİĞİ OFİSİ	Doğal kaynaklar üzerinde kalıcı egemenlik: Halkın ve ulusların doğal serveti ve kaynakları üzerinde kalıcı egemenlik hakkı, ulusal kalkınmaları ve ilgili devletin refahı adına uygulanmalıdır.
2030 KÜRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (7): Herkese modern, güvenilir ve sürdürülebilir enerji hizmetleri için uygun maliyetli erişim sağlanması.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (2.8): Tüketicilere uygun fiyatlarla ve uluslararası standartlara uygun teknik ve çevresel şartnamelerle yeterli miktarda enerji temin edilmiştir.

⇒ Enerji Durumu

■ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Ortalama Ev enerji tüketimi	Gazze (51)(57)	Batı Şeria (51)(57)	B.Şeria ve Gazze (51)(57)	İsrail İşgali (33)(105)(80)(81)
1	Elektrik (kilowatt. Saat)	265`	328`	306`	21.909,73'
2	Sıvılaştırılmış petrol gazı (kg)	14`	26`	22`	33,3
3	Gaz (lt)	12`	28`	21`	335,19'
4	Benzin (lt)	42`	115`	95`	458'
5	Solar (lt)	69`	160`	149`	363'
6	Güneş enerjili su ısıtıcısı olan aileler	%42,4 ^c	%63,4 ^c	%55,3 ^c	%95`

■ Gazze Şeridi Yerel Göstergeleri

No	Öge/bölge	Değer
1	Elektrik gücü ihtiyacı (MW) ⁽⁵⁸⁾	450-600
2	Mevcut ortalama elektrik gücü (MW) ⁽⁵⁸⁾	205
3	Elektrik enerjisi açığı(MW) ⁽⁵⁸⁾	300-450
4	Gazze enerji santrali için aylık ortalama yakıt ihtiyacı (milyon litre) ⁽⁵⁸⁾	17,4
5	Santral için ithal edilen ortalama aylık yakıt (milyon litre) ⁽⁵⁸⁾	12,4
6	Santral için ortalama aylık yakıt açığı (milyon litre) ⁽⁵⁸⁾	5
7	Yıllık gaz ihtiyacı (ton) ⁽¹¹⁵⁾	91.250
8	İthal edilen yıllık toplam gaz(ton) ⁽⁴³⁾	70.210
9	Yıllık gaz açığı oranı ⁽⁴³⁾⁽⁵⁹⁾	% 23,06

Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi , OCHA, 2019

Elektrik sağlama oranı 11,9 saat/gün. Elektrik kesintileri oranı 12,1 saa/gün.

— 2019'de mevcut petrol miktarları⁽⁴³⁾⁽⁵⁹⁾

No	Tür/lt	Sağlanan miktarlar	Toplam ihtiyaçlar	Açık miktarı	Kapsama oranı
1	Benzin	38.000.000	78.445.113'	40.445.113	%48,44
2	Solar	141.000.000	156.890.226'	15.890.226	%89,87
3	Gazyağı	150.000	1.307.419'	1.157.419	%11,47
4	Gaz/ton	70.210	91,250	21.040	%76,94
5	Sanayi Soları	140.000.000	199.371.744'	59.371.744	%70,22
6	Ortalama	79.857.710	109.101.682'	29.243.972	%73,19

El-Mizan İnsan Hakları Merkezi, 2019

Gazze Şeridi'nde elektrik enerjisi açığı 2019 yılında %70'e yükseldi.

⇒ Dernekler ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında Enerji alanında gerçekleştirdiği en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Güvenli Aydınlatma	6	Güneş Enerjisi Projeleri	30	Jeneratör ve yakıt deposu tedariki	9
Elektrik Şebekesinin Rehabilitasyonu	12	Jeneratörlere yakıt tedariki	4		

⇒ Enerji alanında yapılması gereken en önemli müdahale alanları

Elektrik şebekesinin rehabilitasyonu	Alternatif enerji projeleri	Gazze sahil gaz sahasının geliştirilmesi
Mısır tarafından 220 kV 'lık Ortak Hat ile bağlantı kurmak	161kV'lık elektrik hattı ile İsrail üzerinden bağlantı kurma	Enerji santralının işletilmesi için gaz hattı
Güvenli aydınlatma	Jeneratör temini	Alternatif enerji kaynaklarının üretimi
Üretim tesisleri için yakıt depoları inşa edilmesi	Düşük gelirli insanlar için abonelik sağlanması	Çiftçiler ve küçük işletme sahipleri için enerji temini
Elektrik krizini çözmek için savunuculuk ve yardımlaşma		Enerji santralının rehabilitasyonu ve geliştirilmesi

➤ Atıklar

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇEVRE KONFERANSI 1979	Madde (1): Bir kimsenin onurlu bir yaşam sürmesine imkân tanıyan nitelikli bir ortamda, onurlu yaşam koşullarına sahip olma temel hakkı vardır. İnsanlar, mevcut ve gelecek nesillerin yararına çevreyi korumak ve geliştirmek için kutsal bir sorumluluğa sahiptir.
2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ	Hedef (6.1): 2030 'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salınımını en aza indirgeyerek, arıtılmamış atık su oranını yarıya indirerek , geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi.
MİLLİ HEDEFLER	Hedef (4.8): Daha az kirlenmiş bir Filistin ortamı, kültürel miras, korunan ve daha sürdürülebilir şekilde yönetilen doğal bir çevre.

⇒ Atıkların Durumu

▪ Karşılaştırmalı Temel Göstergeler

No	Madde/Bölge	Gazze Şeridi ⁽⁵⁶⁾	İsrail İşgali ⁽⁴⁾⁽⁷⁹⁾⁽⁹⁶⁾⁽¹¹⁰⁾
1	Vadilerde ve tarım arazilerinde atıksuların bertaraf edilmesi (m ³)	20.000	1.757.888,12 ^c
2	Atıksuların denize boşaltılması yoluyla bertarafı (m ³)	100.000	
3	Gazze'nin kıyıları, tarım arazileri ve vadilerine atık su bertarafı(m ³)	150.000	
4	Endüstriyel ve belediye atıklarının gelişigüzel bertaraf edilmesi(ton/gün)	300	14.794,52 ^c
5	Kronik petrol sızıntısı	Bilgi yok (güvenlik sebebiyle)	
6	Petrol sızıntısı kazaları	Bilgi yok (güvenlik sebebiyle)	
7	Pestisitler ve kimyasal gübrelerin yoğun kullanımı	çok yüksek	6-7,5 ^c Ton
8	Arıtılmış atıksu yüzdesi	%40	%93

Muhammed Ebu Şimale, Sahil Belediye Su İdaresi Su Laboratuvarı Sorumlusu,2019

"Gazze Şeridi'ndeki kanalizasyon suyu, 365 km² bir coğrafyada yaşayan 2 milyon insan için gerçek bir felaket teşkil ediyor."

▪ Önemli Yerel Göstergeler

– Katı evsel atık toplama tarafı ⁽⁵⁶⁾⁽¹¹⁵⁾

No	Öge	Oran
1	Yerel otorite (katı atık meclisleri)	%85
2	Atık toplama hizmeti yok	%5
3	UNRWA	%10

– Katı Atıkların Toplandıktan Sonra ve Artıldıktan Sonra İşlenme Yolları⁽⁵⁶⁾

No	Öge	Adet	Oran
1	Sivil kurullar tarafından rastgele bertarafı	300 ton/gün	%19,35
2	Ferdler tarafından rastgele bertarafı	50 ton/gün	%3,23
3	Onaylı sihi atık depolama alanlarındaki depolama sahası	1.200 ton/gün	%77,42

⇒ Derneklerin ve bazı hayır kuruluşlarının 2019 yılında atıklarla ilgili yaptıkları en önemli icraatlar

Proje	Adet	Proje	Adet	Proje	Adet
Atık geri dönüşümü	3	Çöp kontenerleri temini ve bakımı	10	Atık arıtma tesisleri	2
Temizlik hizmetleri sağlanması	12	Atıksu deşarjı	8		
Atıksu arıtma tesisleri	3	Kontamine alanların çevresel rehabilitasyonu		11	

⇒ Atıklarla ilgili müdahale edilmesi gereken en önemli alanlar

Sıvı,katı ve tehlikeli atık yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi	Katı atıkların geri dönüşümü	Atık su arıtma tesisleri
Nüfusun zararlı madde ve böceklerle maruz kalmasını azaltma	Çöp kontenerleri ve çöplükler	Haşerelerle biyolojik mücadele
Katı atıklardan metan gazı üretimi	Gazze vadisinin ıslahı	Bilinçlendirme ve çevre eğitimi

Kaynakça

- 1- İçişleri Bakanlığı - Sivil Durum Genel Müdürlüğü. *Nüfus Kayıt 2019*. Gazze. 2019.
- 2- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Yıllık Filistin İstatistik Kitabı, Aralık 2019*. Ramallah, 2019.
<https://www.pcbs.gov.ps>
- 3- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Filistinliler, Aralık 2019*. Ramallah, 2019. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 4- İsrail Merkez İstatistik Servisi. *İsrail 2019 İstatistik Özeti*. Tel Aviv. 2019 <https://www.cbs.gov.il>
- 5- Dünya Bankası. *Dünya Bankası Veritabanı*, 2017, 2018, 2019, <https://data.albankaldawli.org/indicator>.
- 6- Filistin Eğitim Bakanlığı. *Milli Eğitim Bakanlığı Bilgi Formu, 2019*. Gazze. 2019.
- 7- Filistin Eğitim Bakanlığı, *2018/19 Eğitim İstatistik Yıllığı*. Ramallah. 2019. <https://www.mohe.ps>
- 8- Filistin Eğitim Bakanlığı, *2019/20 Eğitim İstatistik Yıllığı*. Ramallah. 2019. <https://www.mohe.ps>
- 9- UNDP. *İnsani Gelişme Rehberi ve Göstergeleri Raporu*, İstatistiki Güncelleme 2019.
<https://hdr.undp.org>.
- 10- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Dünya Paralimpik Günü basın açıklaması, 2019*. Ramallah, 2019.
<https://www.pcbs.gov.ps>
- 11- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. . *Dünya Okuryazarlık Günü basın açıklaması*. 2019. Ramallah.2019
<https://www.pcbs.gov.ps>
- 12- Filistin Sağlık Bakanlığı. *Filistin Sağlık Bakanlığı Formu: 2019*. Gazze. 2020.
<https://www.moh.gov.ps>
- 13- Filistin Sağlık Bakanlığı. *Sağlık Bakanlığı Yıllık Sağlık Raporu: 2019 haziran Filistin*. 2020 Ramallah.
2020. <https://www.site.moh.ps>
- 14- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. *Engelli Bireylerin Anketi 2011* Ramallah. 2011.
<https://www.pcbs.gov.ps>
- 15- Filistin Sağlık Bakanlığı. *Filistin Sağlık Bakanlığı 2019 Faaliyet Raporu*. Gazze. 2020.
- 16- Filistin Haber ve Enformasyon Ajansı -Wafa. *Filistin Ulusal Bilgi Merkezi Wafa, 2019*. Gazze. 2019.
<https://info.wafa.ps>
- 17- Mahkûmlar Ve Özgürleşmiş Esirler İşleri Kurumu. *Mahkûmlar ve özgürleşenlerin İşleri Kurumu Raporu, 2019*.
<https://cda.gov.ps>
- 18- Kalkınma ve Sosyal İşler Bakanlığı. *Kalkınma ve Sosyal İşler Bakanlığı Bilgi Formu, 2019*. Gazze.
2018. <https://www.mosa.gov.ps>
- 19- Kalkınma ve Sosyal İşler Bakanlığı. *Sosyal İşler Bakanlığı Yetim Raporu - Gazze Şeridi, 2016*. Gazze.
<https://www.mosa.gov.ps>
- 20- Teknoloji Eğitim Merkezi , *Web Sitesi, 2000*. Ramallah. 2000.
- 21- Birleşmiş Milletler İşgal Altındaki Filistin Topraklarında İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA). *“OCHA” web sitesi*. 2019. <https://www.ochaopt.org>
- 22- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Sosyal ve ekonomik koşullar araştırması 2018*. Ramallah, 2019.
<https://www.pcbs.gov.ps>
- 23- Ulusal Ekonomi Bakanlığı. *Gazze Şeridi'ndeki insani ve ekonomik kriz*. Gazze. 2016. <https://www.mne.ps>
- 24- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı. *Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bilgi formu 2018*. Gazze. 2019.
- 25- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Rakamlarla Filistin, Mart 2019*. Ramallah. 2019.
<https://www.pcbs.gov.ps>

- 26- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Sanayi Araştırması, 2019*. Ramallah. 2019. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 27- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Kanalizasyon şebekesinin kullanılabilirliğine göre yerleşim sitelerinin dağılımı, 2015*. Ramallah. 2015. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 28- Kültür Bakanlığı. *Kültür Bakanlığı Bilgi Formu, 2019*. Gazze. 2019.
- 29- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Katı atık toplama hizmetinden sorumlu makama göre yerleşim siteleri dağılımı 2015*. 2015. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 30- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Filistin'deki hayvan ve karma varlıkların sahip olma ve koruma türüne göre sayısı, 2013/2012*. 2013. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 31- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Filistin'deki tarım makinelerinin sahibi ve vilayete göre sayısı,2013/2012*. 2013. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 32- İsrail Kırsal Kalkınma ve Tarım Bakanlığı. *Data*. 2019. <https://www.moag.gov.il/>
- 33- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Coğrafi İstatistikler Genel Müdürlüğü, Doğal Kaynaklar İstatistik Servisi. Filistin'de yenilenebilir enerji 2015*. 2015 <https://www.pcbs.gov.ps>
- 34- Diyanet İşleri ve Vakıflar Bakanlığı. *Gazze Şeridi Diyanet İşleri Bakanlığı veri formu, 2019*. Gazze. 2019.
- 35- Kudüs ve Kutsal Yerlerin Desteklenmesi için Hıristiyan İslami Otorite. *Filistin'deki Hıristiyanların oranı, 2018*. <https://www.elquds.org>
- 36- Kur'an-ı Kerim ve Sünnet Yurdu. *Kur'an-ı Kerim ve Sünnet Yurdu veri formu, 2019*. Gazze. 2019.
- 37- Filistin Çalışma Bakanlığı. *Çalışma Bakanlığı Bilgi Formu, 2019*. Gazze. 2019.
- 38- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *İşgücü Anketi Yıllık Raporu, Nisan 2020*. Ramallah. 2020. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 39- Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı. *Ulusal Kamu Hizmeti Stratejik Planı 2017-2022*. Ramallah, 2017. <https://www.gpc.pna.ps>
- 40- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Filistin toplumunda şiddet araştırması, Mart 2012*. Ramallah. 2012. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 41- ILO. *Çocuk işçiliğinin 2025 yılına kadar sona erme raporu*. 2018 m. <https://www.ilo.org/childlabour>
- 42- Filistin İnsan Hakları Merkezi (PHCR). *Sınır Kapılarının Durumu 2019*. Gazze. 2019. <https://www.pchrgaza.org>
- 43- Birleşmiş Milletler İşgal Altındaki Filistin Topraklarında İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA). *Gazze sınır kapılarının işletilmesinin durumu hakkında rapor*. 2019. <https://www.ochaopt.org>
- 44- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Filistin ekonomisinin performansı, Mayıs 2020*. Ramallah. 2020. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 45- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Mal ve hizmetler için dış ticaret istatistikleri, Ekim 2019*. Ramallah. 2019 <https://www.pcbs.gov.ps>
- 46- Filistin Para Otoritesi. *2020 ekonomik tahminleri*. Ramallah 2019 m. <https://www.pma.ps>
- 47- Filistin Tarım Bakanlığı *Tarım Bakanlığı Bilgi Formu 2019*.Gazze.2019.
- 48- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Filistin Toprakları tarım sayımı 2010*, Ramallah, 2010. <https://www.pcbs.gov.ps>
- 49- OCHA. *İnsani İşler Gözlemci raporu 2010 Raporu*. <https://www.ochaopt.org>
- 50- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Aile Araştırması, Aralık 2014*. Ramallah. 2014 <https://www.pcbs.gov.ps>
- 51- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Yıllık Filistin İstatistik Kitabı, Aralık 2018*. 2018.
- 52- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *Yıllık Filistin İstatistik Kitabı, Aralık 2017*. 2017
- 53- Sahil Belediyeleri Su İdaresi. *2018-2024 Stratejik Plan* . Gazze. 2019.
- 54- Filistin Su İdaresi. *Su İdaresi Formu 2018*. 2018.
- 55- Su İdaresi (Proje Yönetimi). *Su kaynakları genel idaresi*. Haziran . Ramallah. 2019.
- 56- Çevre Kalite Otoritesi. *Çevre Kalite Otoritesi Bilgi Formu 2019*. Gazze. 2019.
- 57- Filistin Merkez İstatistik Bürosu. *Home Power Anketi Temmuz 2015*. 2015. <https://www.pcbs.gov.ps>

- 58- Enerji ve Çevre Kaynakları Kurumu. *Enerji ve Çevre Kaynakları Kurumu Veri Formu 2019*. 2019.
- 59- Petrol Şirketleri Sahipleri Derneği - Gazze. *Web sitesi*. Gazze. 2019. <https://www.ppga.ps>
- 60- Ulusal Ekonomi Bakanlığı. *Gazze Sektör Tedarik Raporu, 2017*. Gazze. 2017.
- 61- Filistin Sağlık Bakanlığı. *2019 dönüş yürüyüşlerine İsrail saldırıları raporu*. Gazze. 2019
<http://www.moh.gov.ps/portal/>
- 62- Gençlik ve Spor Bakanlığı. *Gençlik ve Spor Bakanlığı veri formu 2019*. Gazze. 2019
- 63- İsrail Merkezi İstatistik Dairesi. *Resmi web sayfası*. Tel Aviv. 2019 . <https://www.cbs.gov.il>.
- 64- Esir Araştırma Merkezi. *İsrailde sağlık,2019*. 2019 <https://cutt.us/fxkoe>
- 65- Dünya Sağlık Örgütü (WHO) *Dünya Engellilik Raporu 2011*. <https://www.emro.who.int>
- 66- Arap Para Fonu.*Arap Ekonomisi Ufukları Raporu, 2019*, <https://www.amf.org.ae/ar>
- 67- Dünya Bankası Topluluğu. *Yoksulluk 2020*, <https://www.worldbank.org>
- 68- Birleşmiş Milletler (BM) Batı Asya Ekonomik ve Sosyal Komisyonu (ESCWA). *Arap Çok Boyutlu Yoksulluk Raporu*. Beyrut. 2017 <https://www.unescwa.org>
- 69- Dünya Bankası Topluluğu. *Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da yoksulluğun ölçülmesi: veri güncellemesi ve kalan zorluklar*.2018 <https://www.worldbank.org>
- 70- İsrail Bilgi ve Kültür Araştırmaları Merkezi. *İsrail'de 2018 tiyatroları*. 2020.
<http://www.edusystems.co.il/mainsite.asp>
- 71- Uluslararası Para Fonu. *Web sayfası*.2019 <https://www.imf.org/external/arabic/index.htm>
- 72- İsrail Merkezi İstatistik Müdürlüğü. *İsrail'deki Müslümanlar.- 2019 Kurban Bayramı*. 2019. <https://www.cbs.gov.il>
- 73- Wikipedia, <https://ar.wikipedia.org>
- 74- İsrail Merkezi İstatistik Müdürlüğü. *İsrail'deki Hristiyanlar*. 2019 Noel Bayramı. 2019 <https://www.cbs.gov.il>.
- 75- İsrail Merkezi İstatistik Müdürlüğü .*Din, yerleşim ve büyüklüğüne göre aileler, İsrail*. 2020 <https://www.cbs.gov.il>.
- 76- Adalet Bakanlığı Engelliler İçin Eşit Haklar Komisyonu. *2019 yılında İsrail'deki engelliler*. İsrail. 2019
<https://www.gov.il>
- 77- Eğitim Teknolojileri Merkezi. *İsrail'in İnsan ve Ömür Kitabı*.2019. <https://school.kotar.cet.ac.il/>
- 78- ILO. *ILO İstatistik ve Verileri, Küresel İşsizlik ve İşgücüne Katılım, 2019*. 2020 www.ilo.org/global
- 79- Knesset, Araştırmalar ve Bilgiler Merkezi. *İsrail'in su ekonomisi. Önemli konular 2018*. 2019
<https://main.knesset.gov.il>
- 80- Knesset. *İsrail ve Avrupa ülkelerinde benzin ve bileşenlerinin fiyat değişikliği açıklaması ve analizi*. Tel Aviv
2019 <https://main.knesset.gov.il>
- 81- İsrail Enerji Bakanlığı Sıvılaştırılmış Petrol Gazı 2018. 2019 <https://www.isragas-ofek.co.il/ar/news/8>
- 82- Anadolu Ajansı. *2020 yılında İsrail tarafından tapınağa dönüştürülen camiler*. 2020 <https://cutt.us/LOHz7>
- 83- İsrail Merkezi İstatistik Müdürlüğü. *Ulusal Yaşam Kalitesi, Sürdürülebilirlik ve Esneklik Göstergeleri 2018*. İsrail
2019. <https://www.cbs.gov.il>
- 84- CIA. *Dünya Gerçekleri Hakkında Kitap, İsrail 2019*. 2019. <https://www.cia.gov/index.html>
- 85- Ulusal Sigorta Kurumu. *Yoksulluk ve Sosyal Eşitsizliklerin Boyutları - 2018 Yılı Faaliyet Raporu*. Tel Aviv. 2020
<https://www.btl.gov.il>
- 86- Globus Web Sitesi - İsrail. 2019 <https://www.globes.co.il>
- 87- Ulusal Sigorta Kurumu - web sitesi. 2018 <https://www.btl.gov.il>
- 88- Filistin Merkezi İstatistik Bürosu. *İsrail'in 2014'teki saldırılarının Gazze Şeridi üzerindeki etkisi ve Filistinli ailelerin sosyal ve ekonomik koşulları üzerine bir araştırma*. Ramallah 2014. <http://www.pcbs.gov.ps/Downloads/book2221.pdf>
- 89- Arap 48 web sitesi - Kudüs. 2019. <https://www.arab48.com/>
- 90- Times Of - Kudüs.2016 <http://ar.timesofisrael.com/>
- 91- Vanak Su Sitesi - İsrail. 2016. <https://water.fanack.com>
- 92- İsrail Calcalist Web Sitesi.2013 <https://www.calcalist.co.il>
- 93- Marka Web Sitesi - İsrail.2016. <https://www.themarket.com>
- 94- İsrail gazetesi Davar, İsrail.2015. / <https://www.davar1.co.il>
- 95- İsrail Merkez İstatistik Müdürlüğü. *2015 istatistiki özeti*. İsrail. 2015 <https://www.cbs.gov.il>
- 96- İsrail Merkez İstatistik Müdürlüğü. *Kitapçık No. 167 2019*. İsrail. 2019 <https://www.cbs.gov.il>
- 97- Sasa Post - Web Sitesi.2016. <https://www.sasapost.coms>
- 98- United Nations Population estimates & projection. *World population prospects 2019*.
<https://population.un.org/wpp/>
- 99- United Nations Population estimates & projection. *Median Age of Population 2019*.
<https://population.un.org/wpp/>

- 100- **World Health Organization.** *Innovation, Information, Evidence & Research (IER)* 2016. <https://www.unpopulation.org> .
- 101- **Pew Research Center.** *Religion and living arrangements around the world DEC. 12,2019.* <https://cutt.us/XxZOG>
- 102- **ITU.** *Measuring digital development: Facts and figures.* 2019. <https://www.itu.int/en/Pages/default.aspx>
- 103- **World Health Organization.** *State of world's nursing 2020.* <https://www.emro.who.int>
- 104- **Aquastat .countries, regions, Israel.2008** <https://cutt.us/ux70s>
- 105- **U.S. Energy Information Administration.** *Data.* 2017. <https://cutt.us/4UyIO>
- 106- **Unescwa, Disability in Arab region.** 2018. <https://www.unescwa.org>
- 107- **Jewish Virtual Library.** *Minority Communities in Israel: The Christian Communities of Israel 2018 .2019.* <https://www.jewishvirtuallibrary.org/>
- 108- **PCBS.** *The number of operating churches in Palestine 2011.* <https://www.pcbs.gov.ps>
- 109- **Water authority.** *Reduction of Water loss in municipal water supply systems. State of Israel.* 2015.
- 110- **The Ministry of Environment in Israel-Website.2020.** <https://www.gov.il/he>
- 111- **Worldometer-Website.2020.** <https://www.worldometers.info/>
- 112- **PCBS.** *Number of local TV stations by region and governorate, 2012-2017.2017* <https://www.pcbs.gov.ps>
- 113- **Al-Sharq newspaper-website.2020.** <https://al-sharq.com/>
- 114- **Ministry of labor,social affairs and social services- website.2019.** <https://www.gov.il/he//departments/molssa>

Yasal Kaynaklar

- **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi.** *Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi.* İnsan Hakları Araçları 1966. [Alıntı tarihi: 10-7- 2019.]<https://www.ohchr.org>
- **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi.** *İnsan Hakları Genel Tebliği.* 1948. Web sitesi. [Alıntı tarihi: 10-7- 2019.] <https://www.ohchr.org>
- **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi.** *Kırsal alanlarda çiftçilerin ve diğer işçilerin hakları hakkında beyan.* 2013. Web sitesi. [Alıntı tarihi: 10-7- 2019]<https://www.ohchr.org>
- **UNESCO.** *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.* 1992 *Avrupa Konvansiyonu'na su ve sağlık protokolü.* Web sitesi. 1992. [Alıntı tarihi: 10-7- 2019]<https://www.echr.coe.int>
- **Birleşmiş Milletler.** *Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı,* 1979. 1979. Web sitesi. [Alıntı tarihi: 10-7- 2019] <https://www.un.org>.

Sürdürülebilir Hedefler ve Ulusal Hedefler Kaynakları

- **Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** *Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devleti kurmak ve egemenliği somutlaştırmak.* Ramallah: 2014. <https://www.palestineeconomy.ps>
- **Birleşmiş Milletler.** *Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2030.* 2019 <https://www.un.org/sustainabledevelopment>

Gerekli Müdahalelerin Kaynakları

- **Birleşmiş Milletler Filistinli Mülteciler İçin Yardım ve Çalışma Ajansı, İşgal Altındaki Filistin Toprakları Acil Durum Çağrısı 2017.** Amman: 2016. <https://www.unrwa.org>
- **İşgal Altındaki Filistin topraklarında Birleşmiş Milletler Ekibi.** *Gazze 2020 yılında yaşamak için iyi bir yer olacak mı?* <https://www.unsco.org>
- **Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** *Ulusal Politika Gündemi 2017-2022: Önce Vatandaş.* Ramallah: 2016. <https://www.palestineeconomy.ps>
- **Gazze Destek Derneği.** *Gazze'ye İnsani Müdahale Planı 2019.* İstanbul: 2019. <https://www.gazzedestek.org>
- **OCHA İnsani Yardım Planı 2017.** Kudüs: 2017. <https://www.ochaopt.org>
- **Birleşmiş Milletler.** *2030 Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu.* 2019 <https://www.un.org/sustainabledevelopment>
- Yukarıdaki referanslarda belirtilen **ilgili bakanlıkların raporlarında belirtilen sektörel ihtiyaçlar.**
- **Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** *Ulusal Kalkınma Planı 2014-2016: Devleti kurmak ve egemenliği somutlaştırmak.* Ramallah: 2014. <https://www.palestineeconomy.ps>.
- **Filistin Planlama ve İdari Kalkınma Bakanlığı.** *Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımı Çerçevesi 2018-2022.* Ramallah: 2017. <https://www.palestineeconomy.ps>
- **Filistin Su İdaresi.** *Su İdaresi Stratejik Planı 2016-2018.* Ramallah: 2016. <http://www.pwa.ps/>

Semboller

2018 < 2017 ' 2016 ° 2015 ` 2014 · 2013 ^ 2012 v 2010-2011 *

G.D.D
GAZZE DESTEK DERNEĞİ